

Nederlandse Taalunie

Jaarverslag ²⁰¹³

ru

www.taalunie.org

“ Voor zo een
club wil ik wel
werken. ”

Carlijn Pereira
Onderwijs Nederlands
binnen het taalgebied

Nederlandse Taalunie

Jaarverslag ²⁰¹³

ru

Inhoud

INLEIDING	4	DEEL 2 – FOCUS EN ACTIVITEITEN	22
DEEL 1 – BELEID EN ORGANISATIE	6	1 Taal	23
1 Nieuwe beleidsperiode, Nieuw strategisch plan	7	1.1 Infrastructuur	23
1.1 Een slagvaardige en resultaatgerichte Taalunie	7	1.2 Positie van het Nederlands binnen het taalgebied	28
2.1 Visie, missie, doelen Taalunie 2020 – Taal schept kansen	7	1.3 Positie van het Nederlands buiten het taalgebied	28
2 Organisatie		1.4 Taalvariatie en taalnormen	30
2.1 Organen	10	1.5 Draagkracht versterken	32
2.1.1 <i>Comité van Ministers</i>	10	1.6 Aanspreekpunt	33
2.1.2 <i>Interparlementaire Commissie</i>	10	1.7 Communicatie	34
2.1.3 <i>Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren</i>	11	2 Onderwijs Nederlands binnen het taalgebied	36
2.1.4 <i>Algemeen Secretariaat @ Organigram</i>	13	2.1 Infrastructuur	36
2.2 Financiën	16	2.2 Positie van het Nederlands binnen het taalgebied	38
3 Nederlands, wereldtaal	18	2.3 Taalvariatie en normen	39
3.1 Suriname	18	2.4 Draagkracht versterken	40
3.2 Caribische eilanden (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, BES-eilanden)	19	2.5 Aanspreekpunt	43
		3 Letteren	46
		3.1 Beleidsafstemming	46
		3.2 Infrastructuur	48
		3.3 Positie van het Nederlands binnen het taalgebied	49
		3.4 Positie van het Nederlands buiten het taalgebied	50
		4 Onderwijs Nederlands buiten het taalgebied	54
		4.1 Positie van het Nederlands wereldwijd	54
		4.2 Infrastructuur	54
		4.3 Draagkracht versterken	56
		4.4 Aanspreekpunt	58
		5 Communicatie	62
		5.1 Inleiding	62
		5.2 Taalunie als aanspreekpunt	62
		5.3 Websites van de Taalunie	63
		5.4 Naar een nieuw digitaal tijdschrift	65
		5.5 Taalunie in gesprek en debat	66
		5.6 Taalunie in pers en media	66
		5.7 Communicatie over de Taalunie	67

Inleiding

Op 1 januari 2013 ben ik algemeen secretaris van de Nederlandse Taalunie geworden, met een duidelijke veranderingsopdracht van het Comité van Ministers. Tijdens de eerste maanden in mijn nieuwe functie ben ik gaandeweg gaan beseffen dat de Taalunie bijzonder waardevol en relevant werk verricht, maar dat dat niet altijd voldoende wordt geconcretiseerd en vaak onvoldoende voor het voetlicht wordt gebracht. Daarom bestaat er een discrepantie tussen wat de Taalunie werkelijk is en doet en hoe de Taalunie wordt gepercipieerd. De Taalunie heeft de buitenwereld heel wat te bieden, maar wordt door de buitenwereld nog onvoldoende naar waarde geschat en daardoor te weinig benut. Daarvoor moet niet naar de buitenwereld worden gekeken, maar naar de Taalunie zelf. Daarom moet de Taalunie meer aansluiting zoeken bij de buitenwereld, in woorden en in daden.

Eind 2013 heeft het Comité van Ministers ingestemd met een nieuw strategisch plan voor de Taalunie, met als motto 'Taal scheidt kansen'. Vanuit die visie is een nieuwe missie geformuleerd: 'de Taalunie stimuleert mensen en maatschappelijke sectoren om het Nederlands optimaal te benutten zodat het hun kansen vergroot. Dat doet ze door het ontwikkelen van producten, diensten en beleid voor en met de belanghebbenden'. Met deze missie wordt een praktisch antwoord geboden aan mensen die zich zorgen maken over de positie van het Nederlands: door te stimuleren dat het Nederlands optimaal wordt benut, zal het Nederlands weer meer en beter worden gebruikt en dat komt de positie van het Nederlands ten goede. Met de nieuwe missie wordt ook de maatschappelijke relevantie van het werk van de Taalunie duidelijker gemaakt: Nederlands scheidt niet alleen kansen voor mensen, maar ook voor maatschappelijke sectoren. Taal is niet alleen een drager van cultuur en identiteit, maar kan ook zorgen voor innovatie en nieuwe impulsen voor de economie, denk aan de creatieve industrie.

In 2013 is een nieuwe lijn uitgezet die in 2014 verder zal worden ingevuld en ten volle zal worden opgenomen. Het is mijn streven dat de Taalunie en haar relevantie op het einde van 2014 al scherper op het netvlies staan dan voorheen. Taal scheidt kansen en daar draagt de Taalunie aan bij.

Geert Joris
Algemeen secretaris Nederlandse Taalunie

Maart 2014

“ Nederlands scheidt niet alleen kansen voor mensen, maar ook voor maatschappelijke sectoren. Taal is niet alleen een drager van cultuur en identiteit, maar kan ook zorgen voor innovatie en nieuwe impulsen voor de economie. ”

Geert Joris
Algemeen secretaris

1 Nieuwe beleidsperiode, nieuw strategisch plan

1.1 Een slagvaardige en resultaatgerichte Taalunie

Bij zijn aantreden op 1 januari 2013 kreeg de algemeen secretaris van de Taalunie van het Comité van Ministers (CM) de opdracht mee:

- het gezicht te worden van het Nederlands-Vlaamse taalbeleid;
- de visie, missie en opdracht van de Taalunie te actualiseren;
- de werking van de Taalunie en de interne processen te optimaliseren;
- de competentie en motivatie van de medewerkers te optimaliseren;
- relevante tendensen en nieuwe kansen in het werkveld te signaleren.

Na zijn inwerkperiode heeft de algemeen secretaris in het voorjaar van 2013 aangekondigd een nieuw strategisch plan voor de Taalunie te gaan schrijven met 2020 in het vizier en met als vertrekpunten: 'maatschappelijke verankering', 'toegevoegde waarde' en 'ambitie'.

In aanloop naar de voorjaarsvergadering van het CM gaf de algemeen secretaris enkele aanzetten in notities over: 'het genereren van eigen inkomsten', 'de aansturing van organisaties die financieel afhankelijk zijn' en 'woordvoering en reputatiemanagement'.

Op 30 mei 2013 verzocht het Nederlandse ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de Taalunie per brief om aanvullende bezuinigingen op de 6,5% die op dat moment al werd bespaard. Gevraagd werd te werken aan 'een slagvaardige en resultaatgerichte Taalunie'. Tijdens de voorjaarsvergadering van het CM gaven de Vlaamse ministers aan dat aanvullende bezuinigingen voor hen niet nodig waren en verklaarden ze zich akkoord met een grondige strategische oefening op de krijtlijnen van het Actieplan 2014 en de bijbehorende ontwerpbegroting. Afgesproken werd toe te werken naar een nieuw beleidsplan en een bijgestelde begroting voor de komende jaren.

1.2 Visie, missie, doelen Taalunie 2020 – Taal schept kansen

In de zomer van 2013 stelde het Algemeen Secretariaat een taskforce in om een nieuwe visie, missie en strategische en operationele doelstellingen te formuleren. Op basis daarvan kunnen gerichte keuzes worden gemaakt in de veelheid aan activiteiten in het huidige Meerjarenbeleidsplan 2013-2017 (MJB). Met instemming van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren en de medewerkers van de ministers in het Voorbereidend Overleg werden in het najaar de volgende nieuwe visie en missie voorgesteld.

Visie

Taal schept kansen: de Nederlandse Taalunie reikt mensen en maatschappelijke sectoren middelen aan zodat ze het Nederlands op een doeltreffende manier kunnen gebruiken waardoor ze kansrijker zijn.

Missie

De Nederlandse Taalunie stimuleert mensen en maatschappelijke sectoren om het Nederlands optimaal te benutten, zodat het hun kansen vergroot. Dat doet ze door:

- de betrokken overheden actief te adviseren over het Nederlands;
- het Nederlands te beschrijven en beschikbaar te stellen;
- het gebruik van het Nederlands in maatschappelijke sectoren te bevorderen;
- gebruikers van het Nederlands binnen en buiten het taalgebied te ondersteunen;
- het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur wereldwijd uit te dragen.

De Taalunie ontwikkelt een proactief beleid, producten en diensten. Zo blijft het Nederlands een aantrekkelijke en levendige taal, zowel binnen als buiten het taalgebied.

Kernwaarden

Op basis van de visie en missie werden nieuwe kernwaarden van de organisatie bepaald: 'deskundig', 'verbindend' en 'inspirerend'. In 2014 worden de kernwaarden verder ingevuld. Daarnaast werden nieuwe rollen afgesproken ten aanzien van andere partijen: 'adviseur', 'makelaar en schakelaar', 'leverancier', 'financier' en 'uitvoerder'.

Strategische doelstellingen en operationele clusters

De missie omvat vijf nieuwe strategische doelstellingen en daaraan gekoppeld zestien operationele doelstellingen. Op basis van dwarsverbanden tussen de operationele doelstellingen (kennis en diensten, bronnen en benutting, digitaal erfgoed, letteren en neerlandistiek en de verschillende vormen van onderwijs Nederlands) werden de vijf strategische doelstellingen bij elkaar gebracht in drie operationele clusters (nieuwe inhoudelijke afdelingen) naast de bestaande afdelingen ondersteuning en communicatie:

- institutioneel taalbeleid;
- taalinfrastructuur en benutting;
- persoonlijke taalontwikkeling internationaal.

Op de najaarsvergadering van 2013 stemde het CM in met de nieuwe visie, missie, kernwaarden, rollen en doelstellingen van de Taalunie. Daarnaast vroeg het CM de algemeen secretaris om de prioriteiten voor de komende jaren te bepalen en die aan te vullen met concrete voorbeelden van aansprekende producten en diensten voor specifieke doelgroepen. De algemeen secretaris gaf zijn afdelingshoofden de opdracht om daartoe beleidsplannen op te stellen. De huidige activiteiten in het MJBP 2013-2017 zullen worden getoetst aan de nieuwe doelstellingen en waar nodig worden voortgezet, geschrapt of vervangen door nieuwe activiteiten. Ter voorbereiding zijn de huidige activiteiten in het MJBP 2013-2017 geclusterd en ondergebracht bij de meest relevante doelstellingen.

Op de najaarsvergadering stemde het CM tevens in met een aangepaste begroting voor 2014 waarin de bijdragen van Nederland en Vlaanderen worden bijgesteld volgens de verhouding 2/3e-1/3e, zoals bepaald in het Verdrag inzake de Nederlandse Taalunie. Hierdoor wordt vanaf 2015 € 2.048.000 (17,35%) bespaard ten opzichte van de basisbegroting voor 2012. Aan Nederlandse zijde kan er meer worden bezuinigd dan aan Vlaamse zijde omdat Nederland tot en met 2013 naar verhouding meer heeft bijgedragen aan de werking van de Taalunie dan Vlaanderen, met name voor (historisch) op Nederland gerichte activiteiten. Afgesproken is dat de bedragen die vanaf 2015 kunnen worden bezuinigd in 2014 nog één keer worden toegekend voor het optimaliseren van de werking van de organisatie.

De geplande bezuinigingen voor het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) worden bekeken in samenhang met een ruimere reorganisatie van het instituut. De bezuinigingen voor de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) kaderen in een meer rationele besteding van de overheidsmiddelen, met name door de onderbrenging binnen een groter geheel (zie het aparte besluit aangaande de DBNL) en een striktere verantwoording van de kosten.

Een dynamische organisatie

Om gestalte te geven aan het nieuwe strategische plan is in het najaar een ontwikkeltraject gestart voor het Algemeen Secretariaat. Hiertoe is de Taalunie een samenwerking aangegaan met een aantal externe bureaus voor organisatieontwikkeling, gericht op cultuurveranderingen en managementadvies. De bedoeling is het ontwikkelen van een moderne en dynamische organisatie die recht doet aan het actuele organigram en de vernieuwde ambities en doelstellingen.

“ Het is fijn om te merken dat de Taalunie zich buiten de geijkte paden begeeft door te kijken naar wat de doelgroep nodig heeft. ”

Debby de Hoog
Ondersteuning

2 Organisatie

2.1 Organen

In het Verdrag inzake de Nederlandse Taalunie uit 1980 is vastgelegd uit welke onderdelen de Taalunie bestaat en welke taken zij hebben.

2.1.1 COMITÉ VAN MINISTERS

Het Comité van Ministers (CM) van de Taalunie bepaalt het beleid. In 2013 bestond het CM uit:

- Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, voorzitter;
- Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur;
- Jet Bussemaker, Nederlands minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- Sander Dekker, Nederlands staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- Shirley Sitaldin, Surinaams minister van Onderwijs en Volksontwikkeling, waarnemend lid. In juli 2013 werd zij in de functie van Surinaams minister van Onderwijs en Volksontwikkeling en waarnemend lid van het CM opgevolgd door Ashwin Adhin.

Besluiten voorjaarsvergadering Comité van Ministers

De voorjaarsvergadering van het CM vond plaats op maandag 10 juni 2013 in Den Haag, voorafgaand aan de vergadering van de Interparlementaire Commissie. Het CM besloot:

- een strategische oefening uit te laten voeren op de krijtlijnen van het Actieplan 2014 en de bijbehorende ontwerpbegroting naar aanleiding van de vraag van Nederlandse zijde naar aanvullende bezuinigingen;
- een excerpt van de Woordenlijst Nederlandse Taal van 2015 ook in boekvorm te laten publiceren (nieuw Groen Boekje);
- een Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed in te stellen in opvolging van het Raadsadvies ‘Waardeer Samenwerking’;
- in te stemmen met een aanpassing van de zittingstermijn van de Raadsleden, gekoppeld aan tussentijdse evaluaties;
- in te stemmen met het voorstel van huishoudelijk reglement van de pas ingestelde Arbitragecommissie.

Besluiten najaarsvergadering Comité van Ministers

De najaarsvergadering van het CM vond plaats op maandag 4 november in Antwerpen, voorafgaand aan een werkbezoek aan de Taaluniestand op de Boekenbeurs. Het CM besloot:

- in te stemmen met het strategisch plan ‘Taalunie 2020 – Taal schept kansen’, met een nieuw beleidsplan op hoofdlijnen. De bijgestelde begroting voor 2014, inclusief eenmalige optimalisatiemiddelen, is goedgekeurd met een aantekening bij de geplande bezuinigingen op het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) en de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL);
- in te stemmen met de afspraken tussen de Taalunie, de Nederlandse Koninklijke Bibliotheek (KB) en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek (VEB) voor de voortzetting van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) en daarvoor een meerjarenplan te vragen.

De integrale besluiten van het CM staan op de website van de Taalunie: <http://taalunie.org/organisatie/omite-van-ministers/besluiten>.

2.1.2 INTERPARLEMENTAIRE COMMISSIE

De Interparlementaire Commissie (IPC) van de Taalunie controleert de werking van de Taalunie.

In 2013 bestond de IPC uit:

- Nederlandse delegatie
  - Martin Bosma (PVV), voorzitter;
  - Helmi Huijbregts-Schiedon (VVD), vast lid van het Bureau;
  - Harm Beertema (PVV);
  - Pieter Duisenberg (VVD);
  - Pia Lokin-Sassen (CDA);
  - Karin Straus (VVD);
  - Roald van der Linde (PvdA);
  - Paul van Meenen (D66);
  - Janny Vlietstra (PvdA);
  - Loes Ypma (PvdA);
  - [Vacature] (PvdA).
- Vlaamse delegatie
  - Johan Verstreken (CD&V), vicevoorzitter;
  - Wilfried Vandaele (N-VA), vast lid van het Bureau;
  - Boudewijn Bouckaert (Lijst Dedecker);
  - Philippe De Coene (sp.a);
  - Irina De Knop (Open VLD);
  - Michèle Hostekint (sp.a);
  - Ward Kennes (CD&V);
  - Sabine Poleyn (CD&V);

- Wim Van Dijck (Vlaams Belang);
- Wim Wienen (Vlaams Belang);
- Khadija Zamouri (Open VLD).

De gesprekspartner voor de IPC met de Republiek Suriname is de Departementale Commissie voor Onderwijs en Volksontwikkeling (DCOV) van de Nationale Assemblée. Net zoals in de afgelopen jaren zijn er in 2013 tussen beide gremia geen directe contacten geweest.

Op 18 februari beantwoordde het CM schriftelijke vragen van IPC-lid mevrouw Zamouri over de jongerenwedstrijd in het kader van de uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren in november 2012.

Bijeenkomsten Interparlementaire Commissie

In 2013 kwam de IPC drie keer bij elkaar. De eerste keer zonder het CM voor een werkbezoek aan de Rand rond Brussel, de tweede en de derde keer met het CM na de voor- en najaarsvergadering van het CM:

- Op maandag 18 maart brachten leden van de IPC een werkbezoek aan de Rand rond Brussel, onder meer aan de faciliteitengemeente Wemmel en de niet-faciliteitengemeente Dilbeek. Professor Hendrik Vuye van de Universiteit van Namur gaf hierbij een toelichting. In Wemmel werden de leden in gemeenschapscentrum De Zandloper ontvangen door waarnemend burgemeester Walter Vansteenkiste en de voorzitter en algemeen directeur van vzw De Rand Jan De Craen en Eddy Frans. In Dilbeek werden ze op het stadhuis ontvangen door burgemeester Willy Segers en zijn schepenen (wethouders) en er was een prikkelend betoog van Vlaams Parlementslid Luckas Vander Taelen. Een verslag van het werkbezoek staat op de website van de Taalunie: <http://taalunie.org/organisatie/interparlementaire-commissie/verslagen/nederlandse-en-vlaamse-parlementsleden-exploreren-brusselse-rand>.
- Op maandag 10 juni vergaderde de IPC in de Eerste Kamer in Den Haag, van 13.30u tot 14u in beslotenheid en van 14u tot 15u openbaar in aanwezigheid van het CM. De IPC besprak met het CM de vraag van Nederlandse zijde naar aanvullende bezuinigingen en het CM beantwoordde mondelinge vragen van de heer Vandaele over het letterenbeleid. De mondelinge vragen van mevrouw Zamouri over het Raadsadvies ‘Waardeer Samenwerking’ werden schriftelijk beantwoord omdat mevrouw Zamouri tijdens de vergadering afwezig was.
- Op maandag 2 december vergaderde de IPC in de Eerste Kamer in Den Haag, van 11u tot 13u

in beslotenheid en van 14u tot 15u openbaar in aanwezigheid van het CM. Tijdens de besloten vergadering presenteerde de algemeen secretaris zijn strategisch plan ‘Taalunie 2020 – Taal schept kansen’ en sprak de IPC met de voorzitter en algemeen secretaris van de Commissie Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland Onno Hoes en Marijn ten Harmsen van der Beek. Tijdens de openbare vergadering besprak de IPC met het CM het strategisch plan van de algemeen secretaris. De mondelinge vragen van mevrouw Zamouri over het literaire programma ‘Ken je burens’ werden schriftelijk beantwoord omdat mevrouw Zamouri tijdens de vergadering afwezig was.

2.1.3 RAAD VOOR DE NEDERLANDSE TAAL EN LETTEREN

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren (Raad) adviseert het CM over het beleid van de Taalunie.

Organisatie van de Raad

- Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren (voltallig)
De Raad bestond in 2013 uit volgende leden:
  - Lieteke van Vucht Tijssen, voorzitter tot september 2013;
  - Reinhild Vandekerckhove, voorzitter vanaf september 2013, tot die tijd vicevoorzitter;
  - Kete Kervezee, vicevoorzitter vanaf september 2013;
  - Kris Van den Branden;
  - Dorian van der Brempt;
  - Eric Eljon;
  - Jane Fenoulhet;
  - Leo Lentz;
  - Frans Meijman;
  - Marco de Niet;
  - Ronald Soetaert;
  - Margot Vanderstraeten.
- Klankbordgroep
Op verzoek van de algemeen secretaris heeft de Raad een Klankbordgroep opgericht. De vier plenaire Raadsvergaderingen bieden niet altijd voldoende tijd en ruimte om zaken te toetsen. Een kleinere kerngroep binnen de Raad waarmee regelmatig contact is, moet het mogelijk maken om snel en op informele wijze te overleggen over strategische dossiers en actuele ontwikkelingen. Het is daarbij uitdrukkelijk de bedoeling dat dit niets afdoet aan de totale werking en informatiedoorstroming van en naar de Raad.

- Raadscommissie Suriname
De Raadscommissie Suriname was in 2013 opnieuw voltallig toen in februari, naast het zittend lid Lilian Callender, Ineke Bendter-Adams en Marieke Visser toetraden. In juli was er een eerste overleg tussen de Raad en de voorzitter van de Raadscommissie, Ineke Bendter-Adams. In een vervolgesprek in Suriname in november met de algemeen secretaris is besloten de samenwerking tussen de Raad en de Raadscommissie te dynamiseren en een grotere evenwaardigheid na te streven tussen beide adviesorganen. De Raad heeft hiervoor uitdrukkelijk zijn steun uitgesproken. De Raadscommissie zal daartoe in 2014 met twee leden worden uitgebreid.

Vergaderingen Raad op locatie

De Raad vergaderde vier keer plenair 'op locatie'.

Op deze manier wil de Raad diverse partnerorganisaties beter leren kennen, samenwerkingsmogelijkheden verkennen of bestendigen én zichzelf beter bekend maken in het brede netwerk van de Taalunie.

De Raad was:

- in maart te gast bij de Brakke Grond in Amsterdam en besprak daar hoe de Nederlands-Vlaamse organisaties hun samenwerking kunnen versterken. Bij de lunch schoof Peter Vandermeersch, hoofdredacteur van NRC, aan om te praten over taal in de media en over de spellingaanpak in de Nederlandse geschreven pers;
- in juni te gast bij de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde en kreeg een toelichting bij de werking en toekomstperspectieven van de KANTL. Aansluitend was prof. dr. Johan De Caluwe (UGent) te gast naar aanleiding van zijn artikel 'Nederland en Vlaanderen: (a)symmetrisch pluricentrisme in taal en cultuur'. De Raad besprak mogelijke oplossingsstrategieën en de rol die de Taalunie daarbij kan spelen. De Raad wil dit thema blijven opvolgen;
- in september te gast bij de Universiteit Antwerpen naar aanleiding van de feestelijke opening van de transnationale master literair vertalen (Universiteit Utrecht - KU Leuven) op het Stadhuis van Antwerpen;
- in november te gast bij het Instituut voor Gebaren, Taal en Dovenstudies van de Hogeschool Utrecht en kreeg een toelichting bij de strategische keuzes van de Faculteit Educatie en bij de werking van het Instituut.

Overige vergaderingen van de Raad

- In januari organiseerde de Raad een extra vergadering om kennis te maken met de nieuwe algemeen secretaris.
- De Raad besteedde in 2013 aandacht aan de volgende onderwerpen (naast de specifieke adviezen, zie hierna): de reorganisatie binnen het Algemeen Secretariaat en het nieuwe strategische plan, specifieke dossiers als spelling en de uitgave van het Groene Boekje, DBNL en Nederlab. De Raad heeft tijdens de vergaderingen over deze onderwerpen van gedachten gewisseld met de algemeen secretaris en heeft hem geadviseerd.
- Op 6 februari hadden voorzitter en vicevoorzitter van de Raad een overleg met de voorzitter van het CM, Pascal Smet. Naar aanleiding van dit overleg formuleerde de Raad het voorstel om de zittingstermijn van Raadsleden te verlengen tot 3 jaar + 3 jaar met een grondige evaluatie na de eerste zittingstermijn.
- De voorzitter had, samen met de algemeen secretaris, een gesprek met Onze Taal om samenwerkingsmogelijkheden te verkennen.

Adviezen van de Raad

- Digitaal erfgoed
In maart bracht de Raad het advies 'Waardeer Samenwerking - Advies over Nederlands-Vlaams beleid voor het duurzaam behouden en beschikbaar stellen van Nederlandstalig erfgoed' (<http://taalunie.org/organisatie/raad-der-nederlandse-letten/verslagen/waardeer-samenwerking>) uit. De Raad constateert dat de organisatie van beheer, behoud en beschikbaarstelling van digitaal erfgoed zowel in als tussen Nederland en Vlaanderen niet optimaal geregeld is. Dat belemmert het gebruik, doet afbreuk aan het rendement van investeringen en is inefficiënt: gedeelde bronnen worden dubbel gedigitaliseerd, voor vergelijkbare toepassingen worden dubbele voorzieningen gerealiseerd en schaarse kennis wordt onvoldoende gedeeld. Nederlands-Vlaamse samenwerking biedt een grote meerwaarde om het duurzaam beheer, het behoud en de beschikbaarstelling van Nederlandstalig digitaal erfgoed te optimaliseren. Samenwerking levert schaalvoordelen op en door afstemming wordt er efficiënter gewerkt. Het CM nam met belangstelling kennis van het advies en onderschreef op hoofdlijnen de uitgangspunten. Het CM besloot vervolgens om een Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed in te stellen, waarin Raadslid Marco de Niet,

medeauteur van het advies, zitting neemt.

De commissie gaat de inspanningen op het terrein van digitaal erfgoed evalueren, gaat aanzetten geven tot gezamenlijk Nederlands-Vlaams beleid en zal evoluties in het veld opvolgen.

- Nederlands in het Hoger Onderwijs
In 2013 werkte de Raad verder aan de voorbereiding van de adviezen rond het Nederlands in het Hoger Onderwijs. In juni verscheen de 'Startnotitie' op het Taalunieversum: een gezamenlijk plan van aanpak van de Raad en het Algemeen Secretariaat voor de beleidsvoorbereiding en -advisering over het Nederlands als instructietaal en over de taalvaardigheid van studenten in het hoger onderwijs (=de opleidingen aan universiteiten en hogescholen). De Raad wil eind 2014 een advies uitbrengen over de verbetering van de taalvaardigheid in het Nederlands van studenten en afgestudeerden aan hogescholen en universiteiten.
- Strategisch plan
In september bracht de Raad een positief advies uit aan het CM over het nieuwe strategische plan.

2.1.4 ALGEMEEN SECRETARIAAT EN ORGANIGRAM

Het Algemeen Secretariaat (AS) bereidt het Taaluniebeleid voor en voert het uit en ondersteunt de organisatie intern. In samenspraak met de betrokken departementen in Nederland en Vlaanderen bereidt het AS de vergaderingen van het CM voor. Hiertoe voert het AS veelvuldig overleg met relevante veldpartijen. Daarnaast ondersteunt het AS de IPC en de Raad. De uitvoerende taken van het AS zijn voor 2013 gedetailleerd beschreven in deel 2 van dit jaarverslag. De (organisatie-)ondersteunende taak van het AS omhelst het scheppen van middelen en voorwaarden om als beleidsorganisatie optimaal te kunnen functioneren.

Personeel Algemeen Secretariaat

Eind 2013 werd het AS bemand door 37 medewerkers (31,53 vte/fte) waarvan er een gestationeerd is in het Erasmus Taalcentrum in Jakarta en een in het Taaluniecentrum NVT in Brussel, beide in de functie van directeur. Het Surinaamse ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling voorziet in een medewerker op detacheringbasis om de Taalunie in Suriname te vertegenwoordigen. Het AS ondersteunt deze externe posten, onder meer op het vlak van algemene personeelszaken en financiële administratie.

Het jaar 2013 kenmerkte zich door een belangrijke uitbreiding van het aantal medewerkers op het AS. Naast de aanstelling van de heer Geert Joris als nieuwe algemeen secretaris, heeft de Taalunie per 1 januari 2013 de personele bezetting van de TST-Centrale (3,7 vte/fte: 3 projectleiders en 1 administratief medewerker, voorheen ondergebracht bij het INL in Leiden) overgenomen en 1 nieuwe projectleider (0,8 vte/fte) voor het onderwijs Nederlands binnen het Taalgebied geworven. Daarnaast werd in de loop van 2013 een aflopend contract van een projectleider communicatie vervangen door een senior projectleider (1 vte/fte) en werd in overleg met het bestuur van de Private Stichting Taaluniecentrum Nederlands als Vreemde Taal een nieuwe directeur (senior projectleider 1 vte/fte) geworven en met onmiddellijke ingang gedetacheerd naar de Stichting.

De Rechtspositieregeling van de Taalunie (van kracht sinds 2012) voorziet in de mogelijkheden om een beroeps- en arbitrageprocedure in te stellen. De formele samenstelling en instelling van de arbitragecommissie werd in 2013 afgerond.

Organigram en kerncijfers personeelsgegevens

Op p. 14 en 15 vindt u het organigram van de Taalunie en de specifieke personele kerncijfers voor 2013.

Internationale status van de Taalunie

In samenspraak met de Taalunie hebben de Nederlandse ministeries van Buitenlandse Zaken en Financiën in de loop van 2013 ingestemd om het Protocol van Voorrechten en Immunititeiten van de Nederlandse Taalunie te actualiseren conform een Nederlands Kabinetsbesluit uit 2005 waarin besloten werd tot een gelijke behandeling van alle in Nederland gevestigde internationale organisaties. Hierdoor zou de Taalunie een internationale status krijgen. Omdat het Protocol een onderdeel vormt van het Taalunieverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België, moet elke wijziging ook geratificeerd worden door de Belgische (Vlaamse) counterpart. Eind 2013 startte het Algemeen Secretariaat de eerste gesprekken hierover op met de juridische dienst van het Departement Internationaal Vlaanderen van de Vlaamse overheid.

ORGANIGRAM ALGEMEEN SECRETARIAAT TAALUNIE 2013 *

* Vanaf 2014 wordt gewerkt volgens de nieuwe strategische doelstellingen en de daarop gebaseerde afdelingen.

KERNCIJFERS PERSONEELSGEGEVENS PER 31 DECEMBER 2013

Algemeen Secretariaat	nationaliteit						leeftijd in categorie				
	man	vrouw	BE in vte	NL in vte	in-	uit-	20-29	30-39	40-49	50-59	60 >
Algemeen secretaris	1		1		1					1	
Senior projectleider (*1) (*2)	5	6	2	7,92	2				3	6	2
Projectleider	8	7	6,6	5,8	3,7	1		7	6	0	2
Projectmedewerker	1	1		1,75					1	1	
Webmaster	1			0,85					1		
Organisatieassistent		2		1,8	0,1				2		
Secretariaatsmedewerker		5		3,81	0,9		1	3			1
Totaal	16	21	9,6	21,93	7,7	1	1	10	13	8	5

(*1) Eén van de senior projectleiders (0,5 vte) in de categorie NL heeft de Italiaanse nationaliteit.

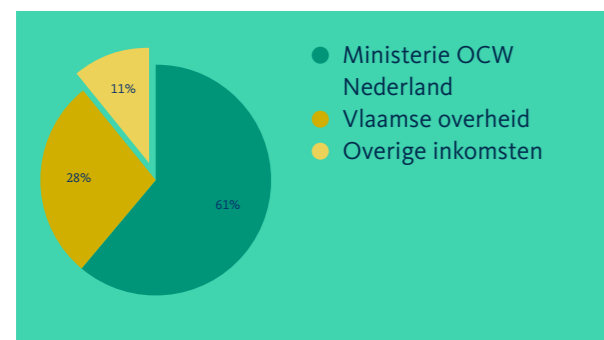
(*2) Eén van de senior projectleiders (1 vte) is gedurende de periode april - december 2013 gedetacheerd als directeur bij de Private Stichting Taaluniecentrum Nederlands als Vreemde Taal in Brussel.

2.2 Financiën

In opvolging van de 'Regeling Financieel Beheer van de Nederlandse Taalunie' heeft het Algemeen Secretariaat in het najaar een herziene begroting 2013 ter goedkeuring voorgelegd aan de voorzitter van het CM. Binnen de herziene begroting 2013 zijn de inkomsten en uitgaven volledig in evenwicht.

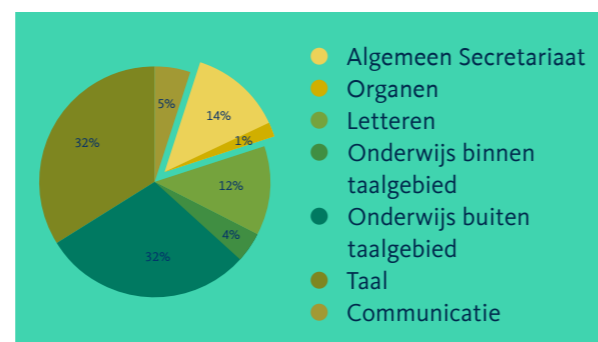
Inkomsten

De totale inkomsten bestaan uit de bijdragen van de verdragspartijen, zijnde € 7.615.500 (ministerie OCW) en € 3.453.500 (Vlaamse overheid), aangevuld met € 776.000 aan overige inkomsten. Deze laatste zijn samengesteld uit projectgebonden opbrengsten (€ 442.500), bijdragen van derden en royalty's (€ 207.500) en eigen gegenereerde inkomsten (€ 126.000).

De jaarlijkse bijdragen van de Surinaamse overheid worden in de begroting opgenomen als 'pro-memorie' en financieren de personele kosten voor de detachering van de lokale Taaluniemedewerker.

Uitgaven

De totale uitgaven bestaan uit apparaatskosten en de financiering van de activiteiten en werkvelden. De apparaatskosten bestaan uit € 1.620.000 voor het Algemeen Secretariaat en € 133.000 voor de ondersteuning van de organen (Comité van Ministers / Voorbereidend overleg, Interparlementaire Commissie en Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren).

De financiering van de activiteiten en werkvelden, na verrekening van specifieke personele kosten, bedragen in totaal € 10.092.000 en zijn als volgt samengesteld:

taal	€ 3.808.500
onderwijs Nederlands binnen het taalgebied	€ 415.000
letteren	€ 1.432.500
onderwijs Nederlands buiten het taalgebied	€ 3.826.000
communicatie	€ 610.000

“ Het nieuwe pad dat we nu zijn ingeslagen betekent dat we ons in de nabije toekomst vanuit duidelijke doelstellingen beter kunnen positioneren in het letterenveld. ”

Martijn Nicolaas
Literatuur/lezen @ jongeren

3 Nederlands, wereldtaal

3.1 Suriname

Bestuurlijk

De algemeen secretaris heeft in november 2013 een kennismakingsbezoek gebracht aan Suriname. Hij heeft gesprekken gevoerd met onder meer minister Adhin van Onderwijs en Volksontwikkeling, met de Raadscommissie en met de heer Noorman, zaakgelastigde van de Nederlandse ambassade. Hij heeft aan hen de nieuwe strategische beleidslijnen van de Taalunie gepresenteerd. De minister en de algemeen secretaris hebben afspraken gemaakt over spelling- en onderwijsactiviteiten. Ook hebben ze gesproken over de Raadscommissie en het fonds voor ontmoeting en uitwisseling. MINOV wil de spelling van 1995 invoeren en probeert het lopende wetgevingstraject in maart/april 2014 af te ronden. (Zie verder de paragrafen 'taal' en 'onderwijs')

Raadscommissie Suriname

Naar analogie van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren kent Suriname sinds 2004 een Raadscommissie die de ministers van de Taalunie gevraagd en ongevraagd kan adviseren over aangelegenheden in Taalunieverband. De werking van de Raadscommissie en de relatie met de Raad is niet altijd even helder geweest. Tijdens het bezoek heeft de algemeen secretaris uitgebreid met de leden van de Raadscommissie gesproken over een effectievere invulling van hun taken. Deze werkwijze werd ook onderschreven door de Raad. De Raadscommissie zal in 2014 met een voorstel tot samenwerking komen en met een aantal strategische beleidslijnen en doelstellingen voor de komende jaren. Daarnaast zal de Raadscommissie een voorstel doen voor een statutenwijziging voor de nieuwe werkwijze. De statuten worden in de najaarsvergadering ter besluitvorming aan het CM voorgelegd.

Taal: corpus, spelling

In 2015 wordt een nieuwe Woordenlijst Nederlandse Taal gepubliceerd. Daarin wordt een ruimere en goed doordachte selectie van Surinaams-Nederlandse woorden opgenomen. De Surinaamse taalkundige Renata de Bies zal adviseren over de spelling van de woorden. Om te zorgen voor draagvlak en gezag van deze woordenlijst heeft MINOV een werkgroep ingesteld met vertegenwoordigers uit belangrijke gebruikersgroepen zoals overheid en onderwijs. Helen Chang van de Taalunie heeft de rol van coördinator van de groep en overlegt via Usha Adhin met MINOV over de te werven leden.

Het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) heeft een werkomgeving gemaakt voor de woorden uit het verzamelde corpus Surinaams-Nederlands zodat ze gemakkelijk kunnen worden geselecteerd en bewerkt voor opname in de Woordenlijst 2015.

Onderwijs

- Medewerkers van de Taalunie hebben in 2013 veel gesprekken gevoerd met personen en organisaties uit het onderwijsveld om de behoeftes te inventariseren ten aanzien van onderwijs van en in het Nederlands binnen de nieuwe strategische lijnen. De Taalunie wil de samenwerking rond onderwijs Nederlands voortzetten, maar met andere accenten dan voorheen. Suriname, Nederland en Vlaanderen mogen meer over en weer gaan profiteren van de samenwerking. De Taalunie zal geen geïsoleerde activiteiten uitvoeren, maar activiteiten zullen plaatsvinden binnen een netwerk van actieve organisaties en zullen aansluiten bij de beleidsprioriteiten van MINOV. Daarnaast zal de Taalunie vraaggestuurd werken vanuit de behoeften van het veld. Nederlands in een meertalige context is daarbij een belangrijk vertrekpunt, dat overigens ook zeer goed is verwerkt in het curriculumraamwerk voor het Surinaamse basisonderwijs.
- Aan de Taalunie is onder meer gevraagd om te ondersteunen bij de ontwikkeling van het curriculum voor taal voor beroepsonderwijs en de pedagogische instituten. Daarnaast is om een eenmalige bijdrage gevraagd om de resultaten van het leesbevorderingsproject voor Nucleuscentrum Brokopondo (VVOB en PCOS) te bestendigen. Een deel van de werkzaamheden kan plaatsvinden in het kader van de samenwerkingsovereenkomst die het Taaluniecentrum in 2013 heeft gesloten met de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB).
- Suriname neemt deel aan het Taalunie-onderwijsproject over schrijfvaardigheid.
- In 2013 werd met MINOV afgesproken dat er een klankbordgroep wordt opgericht voor de onderwijsactiviteiten. Deze groep gaat het huidige Platform Onderwijs Suriname vervangen. MINOV overweegt een bijdrage te leveren in financiële zin of via het beschikbaar stellen van personen mits de activiteiten ondersteunend zijn voor het beleid van MINOV.
- In het najaar van 2013 werd een brochure met de belangrijkste resultaten van het thuistaalonderzoek (uit 2012) verspreid op alle Surinaamse scholen.

Hoger onderwijs

In november 2013 was Suriname gastland voor de tweede bijeenkomst van Caran, het platform van neerlandici in het Caribisch gebied. De Caran-conferentie die door zo'n 150 personen werd bezocht, stond in het teken van de specifieke aspecten van onderwijs Nederlands in het Caribisch gebied. De Taalunie organiseerde tijdens de conferentie een studiedag met als thema 'Is jouw Nederlands mijn Nederlands?'. Reflectie over het Nederlands in Suriname, kennismaking met verschillende referentiekaders en werken met authentiek materiaal stonden hierin centraal.

Letteren

- In 2013 deden opnieuw tien Surinaamse scholen mee aan de Inktaap. Het project werd opnieuw aanbesteed en vanaf 2013 lezen alle scholieren naast de drie winnende boeken van Nederlandse en Vlaamse literaire prijzen ook een Caribisch boek. Tijdens de eerstkomende editie, in het voorjaar van 2014, is dat 'De laatste parade' van Ruth San A Jong.
- Met steun van de Taalunie en in samenwerking met de Surinaamse Schrijversgroep '77 was er ook in 2013 een editie van de schrijftalentenwedstrijd Write Now! Een van de finalisten was de Surinaamse Stefanie Sewotaroeno.

3.2 Caribische eilanden (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, BES-eilanden)

Sinds 2007 kent de Taalunie een raamovereenkomst met de Nederlandse Antillen waarbinnen samen aan projecten voor het Nederlands wordt gewerkt. In 2010 werden Curaçao en Sint-Maarten autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden en zijn de BES-eilanden (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) 'openbare lichamen' geworden van Nederland. De raamovereenkomst voor samenwerking tussen de Taalunie en de Nederlandse Antillen ging toen over op de autonome landen Curaçao en Sint-Maarten. Voor de BES-eilanden gold dat, conform een besluit van het Comité van Ministers eind 2008, het Taalunieverdrag op hen van toepassing kon worden verklaard indien dat door Nederland en de eilanden wenselijk werd geacht. In 2010 wisselden Aruba en Curaçao samen met bewindslieden en vertegenwoordigers van Nederland, Vlaanderen en Suriname, tijdens een bijeenkomst met als motto 'Nederlands, wereldtaal' van gedachten over de toekomst van het Nederlands. In het huidige MJBP wordt invulling gegeven aan de gemaakte afspraken.

Resultaten

- In 2013 werd het Taalunieverdrag met onderlinge instemming van alle betrokken van toepassing verklaard op het Caribische deel van Nederland. Hierdoor kan de Taalunie haar activiteiten voortaan ook richten op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.
- In 2013 hernieuwden de Taalunie en Aruba de raamovereenkomst voor samenwerking op het gebied van de Nederlandse taal en werd gestart met het uitwerken van een werkplan om concrete uitvoering te geven aan de raamovereenkomst.
- In 2013 polste het algemeen secretariaat bij de kabinetten van de gevolmachtigde minister van Curaçao en Sint-Maarten naar het eventueel formaliseren van de interesse voor samenwerking met de Taalunie.

- Een van de grote knelpunten in het onderwijs op de Caribische eilanden is dat leerlingen de instructietaal, het Nederlands, onvoldoende beheersen. Hoewel in de methodes en didactiek veelal wordt uitgegaan van een moedertaalsituatie, is het Nederlands voor het overgrote deel van de leerlingen een vreemde taal. Er is op de Caribische eilanden dan ook een grote behoefte aan aangepaste materialen en werkvormen voor het Nederlands als Vreemde Taal in het Caribisch gebied (NVTiC). In 2013 organiseerde Splika, de stichting voor het stimuleren van het Papiaments, de literatuur en de informatie over de cultuur van de Antilliaanse Benedenwinden, een conferentie op Aruba om samen met deskundigen uit het hele taalgebied in beeld te brengen hoe een NVTiC-methode eruit zou moeten zien en hoe inspanningen gebundeld kunnen worden. De Taalunie was actief betrokken bij de invulling van de conferentie en verzorgde onder meer een workshop over het ERK.
- Samen met het Ministerie van Onderwijs van Aruba, het FPI ('Fundashon pa Planifikashon di Idioma', Stichting voor Taalplanning) op Curaçao en het Instituut voor Nederlandse Lexicologie werd verder gewerkt aan de aanleg van een corpus van Caribische teksten dat nodig is voor de selectie van Antilliaans-Nederlandse woorden voor de Woordenlijst Nederlandse Taal van 2015.
- De Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Aruba en de Algemene Faculteit van de Universiteit van Curaçao ontvingen een basissubsidie in het kader van het reguliere buitenlandbeleid van de Taalunie (NEM).
- In 2013 steeg het aantal scholen op Curaçao dat deel nam aan de Inktaap.

“ De Taalunie wordt een kennis- en adviescentrum op het gebied van de Nederlandse taal. Het is mooi om te zien hoe we steeds vaker actief naar de gebruiker van het Nederlands toe stappen. ”

Michel Boekestein
TST-Centrale

DEEL 2 Focus & activiteiten

1 Taal

1.1 Infrastructuur

1.1.1 BEHEERBESTANDEN SPELLING

Samen met het INL wordt gewerkt aan de verdere opbouw en verrijking van het woordenbestand dat de basis zal vormen voor de publicatie van de Woordenlijst Nederlandse Taal van 2015, de online Woordenlijst en voor de hulpmiddelen voor automatische spellingcontrole. In 2012 is hiertoe een werkplan opgesteld. In 2013 wordt dit plan verder uitgevoerd zodat in 2014 de nodige selecties kunnen worden gemaakt uit het woordenbestand.

Resultaten

- Het INL gaf de Woordenlijst een nieuwe structuur en koppelde het bestand aan het eigen lexicon.
- Het INL heeft de Woordenlijst aangevuld vanuit het corpus en bereidde het spellingcontrolebestand voor.

1.1.2 BASISBESTAND GECONTROLEERDE FORMELE WOORDKENMERKEN

Het woordenbestand dat de basis vormt voor de Woordenlijst Nederlandse Taal van 2015 wordt verrijkt met informatie over woordsoort, verbuiging en vervoeging. Afhankelijk van de mogelijkheden wordt daarnaast informatie over bijvoorbeeld uitspraak aan het woordenbestand toegevoegd. Er werd gewerkt aan één basisbestand dat alle relevante informatietypen bevat.

1.1.3 CORPORA SURINAAMS EN ANTILLIAANS NEDERLANDS

Om in de Woordenlijst Nederlandse Taal van 2015 recht te kunnen doen aan de woordenschat van de variëteiten van het Nederlands in Suriname en op de Caribische eilanden, werden ter plaatse digitale teksten verzameld en geanalyseerd.

Resultaten

- Het corpus Surinaams-Nederlandse teksten is bij het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) opgebouwd en geanalyseerd.
- De Surinaamse woorden die in de online Woordenlijst zullen worden opgenomen, zijn beschikbaar voor bewerking.
- Het corpus Curaçaose teksten is opgezet en wordt in 2014 uitgebreid.

- Emeritus hoogleraar lexicologie Willy Martin uit Leuven verzorgde een cursus lexicologie aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname, waar cursisten zullen meewerken aan de selectie van de Surinaamse woorden.

1.1.4 BASISBESTANDEN VOOR CONTROLEPROGRAMMA'S NEDERLANDS

De Taalunie ontwikkelt samen met de Stichting OpenTaal en de Centrale voor Taal- en Spraaktechnologie (TST-Centrale, zie verder) taalcontrolemodules Nederlands voor opensourceprogramma's zoals LibreOffice, Google en Firefox. In 2013 wordt de spellingcontrole verbeterd en wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van een synoniemenwoordenboek. Voor dat laatste wordt gebruik gemaakt van resultaten uit het STEVIN-programma (Spraak- en Taaltechnologische Essentiële Voorzieningen In het Nederlands), met name uit het Cornetto-project (Combinatorial and Relational Network as Toolkit for Dutch Language Technology). In 2013 wordt onderzocht of er een raamovereenkomst voor samenwerking kan worden gesloten tussen de Stichting OpenTaal en de TST-Centrale om de uitwisseling tussen beide partijen te optimaliseren.

Resultaten

- Het ontwerp voor een raamovereenkomst tussen de TST-Centrale en de Stichting OpenTaal ligt klaar voor bespreking tussen beide instanties.
- Vanwege auteursrechtelijke beperkingen bleek het nog niet mogelijk gebruik te maken van de Cornetto-data voor de ontwikkeling van een synoniemenwoordenboek. Hiervoor wordt nog naar een oplossing gezocht.

1.1.5 TWEETALIGE WOORDENBOEKEN

De Taalunie ondersteunt de ontwikkeling van vertaalwoordenboeken van en naar het Nederlands en bouwt daarbij voort op de resultaten van de Commissie Lexicografische Vertaalvoorzieningen (CLVV). In 2013 worden lopende projecten voortgezet en zullen naar verwachting de woordenboeken Nederlands-Estisch en Nederlands-Rifberber worden opgeleverd. Daarnaast wordt onderzocht welke eerder uitgebrachte woordenboeken via Taalunieversum.org beschikbaar kunnen worden gesteld en welk technisch formaat daarvoor nodig is. Voor nieuwe woordenboekprojecten

van andere partijen is een actuele basisinfrastructuur beschikbaar via de TST-Centrale, bestaande uit een uitgangbestand en een editor. Deze basisinfrastructuur is geschikt voor het maken van woordenboeken voor kleinere talen.

Resultaten

- Bij uitgeverij Pegasus verscheen het woordenboek Kroatisch-Nederlands. De presentatie van deze uitgave vond eind november plaats in Amsterdam, mede in het kader van de toetreding van Kroatië tot de Europese Unie.
- Bij Pegasus verscheen eveneens het woordenboek Georgisch-Nederlands / Nederlands- Georgisch (in één band). Dit uitgave van dit woordenboek werd gesubsidieerd door de Taalunie.
- Van het leerwoordenboek Arabisch-Nederlands en Nederlands-Arabisch is een digitale versie in ontwikkeling. Dit woordenboek wordt uitgebreid tot een digitale leeromgeving die beschikbaar wordt gesteld aan de kopers van de folio-uitgave.
- Het softwarebedrijf CrossLang in Gent heeft na een aanbesteding de opdracht gekregen om een digitale omgeving te ontwikkelen voor tweetalige woordenboeken, in eerste instantie voor de woordenboeken Nederlands-Portugees en vice versa en Nederlands-Nieuwgrieks en vice versa. Later zullen ook de andere CLVV-woordenboeken in deze digitale omgeving raadpleegbaar zijn. Eind 2013 werd met CrossLang een overeenkomst gesloten over een functioneel concept. Begin 2014 start het programmeerwerk.
- Het woordenboek Nederlands-Rifberber kon niet worden voltooid vanwege personele problemen. De Taalunie is in gesprek met de Universiteit Leiden, waarmee zij een overeenkomst heeft, over de afwikkeling van dit dossier. De problemen situeren zich in de afspraken tussen de universiteit en de door haar aangestelde redacteur.

1.1.6 TERMINOLOGIECOLLECTIES EN VAKTAALCORPORA

De Taalunie zorgt ervoor dat terminologiecollecties en vaktaalcorpora voor specifieke maatschappelijke domeinen breed beschikbaar zijn. Producenten worden aangespoord om hun materialen te deponeren in de TST-Centrale. Op dit moment wordt vooral overheidsterminologie verzameld. In 2013 wordt geen prioriteit gegeven aan het deponeren van nieuw vaktaalmateriaal omdat er eerst behoefte is aan een goed terminologiebeheersysteem.

Resultaat

- De Taalunie heeft een opdracht uitgezet om een terminologiebeheersysteem (zie 1.1.8) te ontwikkelen. Dat systeem zal vervolgens beschikbaar zijn voor producenten zodat zij hun terminologiecollecties voor ruimer gebruik aan de taalgemeenschap kunnen aanbieden.

1.1.7 TERMTREFFER

Om het handwerk bij het verzamelen van terminologie te beperken en termen semiautomatisch uit Nederlandstalige digitale teksten te kunnen halen, liet de Taalunie in 2011 TermTreffer ontwikkelen. In 2012 toetste een aantal mensen het instrument op verschillende behoeften en gebruikersmogelijkheden. In 2013 wordt TermTreffer ter beschikking gesteld aan het terminologieveld via de TST-Centrale, en als hulpmiddel aangeboden aan overheidsdiensten, via een proefwebsite met taaladvies.

Resultaat

- In 2013 werd een proefproject uitgevoerd met een aantal potentiële gebruikers, o.m. de vertaalafdeling van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Immigratie- en Naturalisatiedienst Nederland (IND) en het Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dankzij de proef werden de gebruiksmogelijkheden van het instrument beter in kaart gebracht. Hierdoor kunnen toekomstige gebruikers beter worden begeleid bij het gebruik van TermTreffer.
- Het proefproject liet zien dat het programma nog een aantal essentiële aanpassingen vraagt voor het vrijgegeven kan worden. Die aanpassingen worden in de eerste maanden van 2014 met de technologieleverancier opgenomen.

1.1.8 TERMINOLOGIEBEHEERSYSTEEM

Om terminologiecollecties en vaktaalcorpora te beheren, is er behoefte aan een typedatabank voor terminologiebeschrijving. Vanwege technische beperkingen en de kostprijs kan echter niet zomaar worden aangesloten op een bestaand marktproduct.

Daarom werd er in 2012 een plan opgesteld om een eigen terminologiebeheersysteem te ontwikkelen, bij voorkeur op basis van bestaande opensourcecomponenten. Afhankelijk van de kosten die aan dat plan verbonden zijn, afgezet tegen de potentiële gebruikersgroep, start de Taalunie in 2013 het

ontwikkelingstraject en zal ze via aanbesteding een technologieleverancier selecteren.

Resultaten

- Na een aanbestedingsprocedure waarbij diverse bedrijven om een offerte werd gevraagd, heeft de Taalunie de opdracht gegund aan het bedrijf CrossLang in Gent.
- Een projectgroep met potentiële gebruikers moet het bedrijf ondersteunen in het bepalen van de functionaliteit van de beoogde software.
- Eind 2013 is met het softwarebedrijf overeenstemming bereikt over een functioneel ontwerp. Het programmeerwerk startte in januari 2014.

1.1.9 TECHNISCHE / TECHNOLOGISCHE TERMEN UIT INTERNATIONALE NORMEN

Omdat de Nederlandse en Belgische normalisatie-instituten NEN en NBN signaleren dat er steeds minder internationale (ISO) en Europese normen (CEN) naar het Nederlands worden vertaald en die dus steeds meer onvertaald worden overgenomen, wil de Taalunie er samen met het NEN en het NBN voor zorgen dat in elk geval de terminologie en de definities uit die normen worden vertaald. De prioriteit zou moeten liggen bij terminologie waarmee de gewone taalgebruiker regelmatig wordt geconfronteerd.

Resultaat

- Vanwege financiële beperkingen werd deze activiteit in 2013 niet structureel opgepakt.

1.1.10 MEERJARIG GRAMMATICAPROJECT

In 2013 wordt een nieuw meerjarig grammaticaproject opgezet in samenhang met het door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) gefinancierde grammaticaproject Taalportaal. Het doel van het project is het beschikbaar houden van Nederlandstalige wetenschappelijk betrouwbare informatie over de grammatica van het Nederlands. Bijzondere aandacht gaat uit naar het gebruik van grammatica in het onderwijs en door professionele taalgebruikers. In 2013 wordt een Nederlands-Vlaams projectteam gevormd en wordt een meerjarenplan met bijbehorende meerjarenbegroting goedgekeurd. Tevens moet bekend zijn welke kenniscentra in Nederland en Vlaanderen het project zouden kunnen

uitvoeren en volgens welke criteria deze kunnen worden geselecteerd.

Resultaten

- De Taalunie vergaderde in Vlaanderen en Nederland met potentiële betrokkenen en uitvoerders van het grammaticaproject.
- Er is verkend hoe de beschrijving van het Nederlands in Suriname een plek kan krijgen in het project.
- Er werd door Gent, Leiden en Nijmegen, in samenspraak met het Algemeen Secretariaat, een eerste versie van een gezamenlijk projectplan opgesteld.
- Door de complexiteit van het project en langdurige ziekte van de projectcoördinator is er nog geen definitief projectplan, dat wordt begin 2014 verwacht. De complexiteit wordt o.m. veroorzaakt doordat het project door verschillende expertisecentra in Nederland en Vlaanderen gezamenlijk moet worden uitgevoerd.

1.1.11 NEDERLANDSTALIGE WOORDENSCHAT (INL)

Het Instituut voor Nederlandse Lexicologie (INL) werkt aan de wetenschappelijke beschrijving, verrijking en beschikbaarstelling van de Nederlandse woordenschat in al zijn facetten door de eeuwen heen. In 2013 wordt verder gewerkt aan het Algemeen Nederlands Woordenboek en de Taalbank Nederlands ten behoeve van de opbouw en de verrijking van de beheerbestanden spelling. Het Actieplan 2013 van het INL geeft een overzicht van alle activiteiten.

Resultaat

- Het INL bereidde in 2013 nieuwe projectaanvragen voor om zijn internationale positie in de digitale lexicografie te verstevigen.
- Het Jaarverslag 2013 van het INL geeft een overzicht van alle activiteiten en prestatie-indicatoren.

1.1.12 VERBETEREN EN UITBOUWEN VAN TST-INFRASTRUCTUUR

Onder meer dankzij het STEVIN-programma (Spraken en Taaltechnologische Essentiële Voorzieningen In het Nederlands) heeft het Nederlandse taalgebied een vooraanstaande positie verworven op het terrein van taal- en spraaktechnologie (TST). Om die positie te behouden en economisch uit te baten, moet er verder worden gewerkt aan de ontwikkeling van bouwstenen en toepassingen die het mogelijk maken

om het Nederlands te blijven gebruiken. Ook moet er blijvend worden geïnvesteerd in de verbetering van de interactie tussen die bouwstenen en toepassingen. TST kan een cruciale rol spelen bij het automatisch verwerken en ontsluiten van grote hoeveelheden geschreven en gesproken digitaal materiaal, zoals het digitaal Nederlandstalig erfgoed. In 2013 worden de mogelijkheden voor gezamenlijk Nederlands-Vlaamse initiatieven verkend en worden, waar mogelijk, concrete werkplannen opgesteld.

Resultaat

- TST kan een belangrijke rol spelen bij het realiseren van creatieve en innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen zoals aangegeven in de plannen van Vlaanderen in Actie (ViA) en de Topsector Creatieve Industrie in Nederland. In 2013 heeft de Taalunie deze mogelijkheden verkend om te bekijken welke rol ze kan spelen om Nederlands-Vlaamse samenwerking op het ruimere terrein van de creatieve industrie te stimuleren. Er zijn nog geen concrete plannen opgesteld.

1.1.13 TST-TOEPASSINGEN VOOR SECTOREN EN DOELGROEPEN

De omvangrijke TST-infrastructuur die met het STEVIN-programma is aangelegd, biedt potentie voor het ontwikkelen van zinvolle TST-toepassingen voor sectoren en doelgroepen in het publieke domein. De Taalunie wil de ontwikkeling en de benutting van die TST-toepassingen stimuleren voor diverse doeleinden:

1. het bewaren en het ontsluiten van digitaal Nederlandstalig erfgoed;
2. de communicatie tussen de overheid en haar burgers;
3. het onderwijs in en van het Nederlands;
4. het ondersteunen van mensen met communicatieve beperkingen.

Voor al deze sectoren en doelgroepen zijn er in Nederland talrijke mogelijkheden voor onderzoek en toepassingen binnen de sectoren 'Creatieve Industrie' en 'High Tech Systemen en Materialen' en de 'Roadmap ICT' voor deze topsectoren. De Taalunie zal proberen op deze mogelijkheden in te spelen en daarbij ook de samenwerking met Vlaanderen te stimuleren. In 2013 worden de mogelijkheden voor (1) verder verkend, wordt voor (2) en (3) verder gewerkt aan lopende projecten en worden voor (4) de activiteiten gestart die in 2012 werden uitgesteld door de bezuinigingen.

Resultaten

- Op 3 oktober 2013 organiseerde de Taalunie samen met Vlaamse en Nederlandse partners het symposium 'E-health voor mensen met communicatieve beperkingen: wetenschap en praktijk' in Nijmegen. Het doel was deskundigen uit de praktijk, onderzoekers en taal- en spraaktechnologen uit universiteiten en industrie bij elkaar te brengen om de laatste ontwikkelingen te presenteren en om nieuwe toepassingen voor therapeuten en cliënten en nieuwe vormen van samenwerking te bespreken. Het symposium trok 230 deelnemers waaronder veel studenten.
- Voor didactische toepassingen werd het project GreTel 2.0 gefinancierd. Het project wordt door de KU Leuven uitgevoerd en via CLARIN beschikbaar gesteld.

1.1.14 TST-CENTRALE: ÉÉN LOKET VOOR TAALBRONNEN, -DIENSTEN EN -PRODUCTEN

De TST-Centrale verzamelt TST-materialen en -componenten die voor het Nederlands zijn ontwikkeld in het kader van het STEVIN-programma (Spraak- en Taaltechnologische Essentiële Voorzieningen in het Nederlands) en andere digitale taalbronnen, en stelt deze op laagdrempelige wijze beschikbaar aan gebruikers. De TST-Centrale biedt ook ondersteuning. Vanaf 2013 zal de TST-Centrale niet meer als project worden ondergebracht bij het Instituut voor Nederlandse Lexicologie maar rechtstreeks onder de Taalunie ressorteren. De infrastructuur wordt gehuisvest bij één van de partijen die in 2012 werd gevraagd hiervoor een offerte uit te brengen. In 2013 wordt de collectie van de TST-Centrale uitgebreid met de resultaten van de STEVIN-projecten uit 2012. De zichtbaarheid van de beschikbare materialen moet worden vergroot en de internationale positie van de TST-Centrale moet worden versterkt. De prestaties zullen worden afgemeten aan de hoeveelheid verzameld materiaal, het aantal verstrekte licenties en de afspraken die met partijen buiten het taalgebied zijn gemaakt.

Resultaten

- De Taalunie heeft het beheer en onderhoud van de technische infrastructuur van de TST-Centrale ondergebracht bij het bedrijf Appen.
- In 2013 werden 172 gebruikerslicenties afgesloten.
- Uit het STEVIN-programma zijn versie 2.0 van de lexicaal-semantic database Cornetto en de

eindrelease van het referentiecensus SoNaR in beheer genomen.

- Door contacten met potentiële en bestaande klanten is het TST-netwerk versterkt en uitgebreid.
- De TST-Centrale heeft deelgenomen aan conferenties over de zorg, heeft de 24e editie van de conferentie 'Computational Linguistics in the Netherlands' mee voorbereid en was actief voor de Nederlandse Organisatie voor Taal- en Spraaktechnologie (NOTaS).

1.1.15 CLARIN-ERIC EN META-NET

Via initiatieven als CLARIN-ERIC (Common Language Resources and Technology Infrastructure – European Research Infrastructure Consortium) en META-NET (Network of Excellence forging the Multilingual Europe Technology Alliance) stimuleert de Taalunie de benutting van Nederlandstalige TST-materialen en -componenten in Europees verband en faciliteert de Taalunie de toegang tot anderstalige TST-materialen en -componenten binnen het Nederlandse taalgebied. In aansluiting op de doelstellingen van het Vlaamse Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) wordt in 2013 extra geïnvesteerd in netwerk- en trainingsactiviteiten en de promotie van activiteiten in Vlaanderen. Daartoe wordt met EWI een apart meerjarig plan opgesteld met activiteiten, doelstellingen en prestatie-indicatoren die verder worden geconcretiseerd in aparte jaarlijkse werkplannen. Daarnaast wordt bekeken of er ook bij andere initiatieven kan worden aangesloten, zoals bij ELDA (Evaluation and Language Resources Distribution Agency). ELDA ambieert een permanent knooppunt te worden in het META-NET. Langs deze weg kunnen zowel kennisinstellingen als bedrijven worden bereikt.

Resultaten

- Conform de CLARIN-afspraken zijn voor de taalmaterialen uit de catalogus van de TST-Centrale CMDI-metadata aangemaakt.
- De TST-Centrale was aanwezig op de CLARIN-dag van de Digital Humanities Summer School in Leuven en nam deel aan bijeenkomsten van de Standing Committee for CLARIN Technical Centers, de CLARIN Legal Issues Committee, het National Coordinators' Forum van de CLARIN ERIC, de Annual Meeting van de CLARIN ERIC in Tsjecho, en de General Assembly.

1.1.16 EFNILEX

De Taalunie participeert in EFNILEX, een project van EFNIL (European Federation of National Institutions for Language) dat gericht is op de snelle ontwikkeling van tweetalige woordenboeken voor Europese talencombinaties waarvoor nog geen goede vertaalvoorzieningen bestaan. De voortzetting van het project in 2013 is afhankelijk van de mogelijkheden tot Europese financiering in het kader van het nieuwe programma rond meertaligheid voor de periode 2014-2020. Zonder concreet zicht op Europese steun wordt het project in 2013 afgesloten met een eindverslag waarin uitgebreid zal worden gerapporteerd over de resultaten en waarin ook de nieuwe werkmethode, op basis van selectieresultaten uit parallelle corpora, gedetailleerd zal worden beschreven.

Resultaten

- Ondanks het ontbreken van Europese financiering wordt het project in 2014 gecontinueerd en door EFNIL gefinancierd met reguliere inkomsten uit lidgelden.
- De nieuwe werkmethode was oorspronkelijk gericht op de ontwikkeling van woordenboeken op basis van parallelle corpora. Omdat corpora van voldoende kwaliteit voor de meeste beoogde talen ontbreken, wordt in 2014 getest of er met bestaande gestructureerde tekst kan worden gewerkt, in de eerste plaats met teksten van Wikipedia. De eerste resultaten zijn bemoedigend.

1.2 Positie van het Nederlands binnen het taalgebied

1.2.1 TST: makelen en schakelen

De aanwezigheid en het gebruik van het Nederlands in de digitale wereld is essentieel voor de ontwikkeling van de taal en een sterke positie in het maatschappelijk verkeer. Naast het (doen) ontwikkelen van essentiële bouwstenen voor het Nederlands en toepassingen voor sectoren en doelgroepen, vestigt de Taalunie bij relevante spelers in het veld ook steeds de aandacht op de potentie van Nederlandstalige TST. Via ‘makelen en schakelen’ wordt geprobeerd om belangstelling te wekken voor materialen die via de TST-Centrale worden aangeboden en wordt geprobeerd om mede de agenda’s te bepalen in Nederlandse topsectoren als ‘Creatieve Industrie’ en ‘High Tech Systemen en Materialen’ en de ‘Roadmap ICT’ voor deze topsectoren. De Taalunie spant zich bovendien extra in om de samenwerking met Vlaanderen te stimuleren.

Resultaat

- De Taalunie bracht in 2013 deskundigen uit het onderwijs en het veld van de communicatieve beperkingen in contact met taal- en spraaktechnologen om mogelijke vormen van samenwerking te stimuleren.

1.3 Positie van het Nederlands buiten het taalgebied

1.3.1 EUROPESE SAMENWERKINGSVERBANDEN

De Taalunie is lid van de Europese netwerkorganisaties EFNIL (European Federation of National Institutions for Language) en EUNIC (European National Institutes of Culture). Binnen EFNIL is de Taalunie betrokken bij het bestuur en verantwoordelijk voor het financieel beheer. De Taalunie participeert in projecten van EFNIL en neemt elk jaar deel aan de conferentie. In 2013 blijft de Taalunie zich inspannen om de positie van de federatie als gesprekspartner van Europese beleidsinstanties te verbeteren. Binnen EUNIC onderhoudt de Taalunie contacten met EUNIC Netherlands en EUNIC Brussel. De betrokkenheid bij EUNIC zal in 2013 worden geëvalueerd omdat de raakvlakken met de werkerreinen van de Taalunie beperkt blijken te zijn.

Resultaten

- De Taalunie nam deel aan de jaarconferentie van EFNIL in Vilnius, Litouwen. Het thema was het EU-beleid voor vertaling en vertolking. Een medewerker van de Taalunie rapporteerde over het recente initiatief van de Taalunie om een platform op te richten voor terminologische coördinatie tussen de vertaaldiensten van de EU en de overheid van de lidstaten Nederland en België/Vlaanderen.
- De EFNIL-conferentie werd voor het eerst georganiseerd in samenwerking met DG Vertaling en DG Vertolking van de Europese Commissie en sloot aan op de jaarlijkse taalconferentie van de Europese Commissie. Hierdoor is de zichtbaarheid en relevantie van EFNIL in relatie tot de Europese instellingen aanmerkelijk toegenomen.
- De contacten binnen het EUNIC-netwerk waren beperkt omdat ze weinig raakvlakken vertoonden met het werk van de Taalunie.
- De participatie aan netwerkorganisaties wordt beoordeeld in het licht van de vernieuwde werkwijze en organisatiestructuur die bij de Taalunie in ontwikkeling is.

1.3.2 EUROPEAN LANGUAGE MONITOR

De Taalunie participeert in de European Language Monitor (ELM), een project van EFNIL dat gericht is op het verzamelen en ontsluiten van vergelijkende gegevens over de toestand en evolutie van de Europese talen. ELM kan een empirische basis bieden voor een Europees talenbeleid. Naar verwachting zullen de gegevens in 2013 worden uitgebreid en vernieuwd. Indien de centrale projectgroep voor ELM nieuwe vragenlijsten uitstuurt naar de ledenorganisaties van EFNIL, levert de Taalunie de gegevens voor het Nederlands aan.

Resultaten

- Zoals gepland zijn de gegevens vernieuwd door middel van een enquête getiteld ELM3. Er zijn nu actuele gegevens beschikbaar over de taalsituatie in 27 landen in Europa.
- De resultaten zijn te vinden op <http://clara.nytud.hu/elm3>. De functionaliteit van deze website zal in 2014 worden geoptimaliseerd.
- Aan de lidorganisaties is gevraagd om de gegevens van de eigen taal en het eigen land te controleren.

1.3.3 INSTITUTIONEEL CONTACT VOOR EUROPEES BELEID

Om op de hoogte te blijven van diverse Europese taalaangelegenheden onderhoudt de Taalunie institutioneel contact met de beleidsinstanties in Nederland en Vlaanderen die betrokken zijn bij het Europese beleid, met name met het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Vlaamse Departement Internationaal Vlaanderen en de permanente vertegenwoordigingen van Nederland en België bij de Europese Unie. In 2013 wordt een opvolgingsbijeenkomst gepland.

Resultaten

- De institutionele contacten met de beleidsdepartementen die verantwoordelijkheid dragen voor Europees beleid kenden in 2013 geen vervolgetraject, o.m. omdat er geen urgente kwesties waren.
- In 2013 kwam er een vast samenwerkingsverband tot stand tussen de taaldiensten van de Europese Unie (vertaal- en tolkdiensten) en departementen van de lidstaten en regio's. Deze samenwerking is gericht op het beschrijven, afstemmen en waar mogelijk unificeren van de terminologie voor wet- en regelgeving. (Zie ook 1.5.2)
- Eind september was het Algemeen Secretariaat van de Taalunie aanwezig op de Interinstitutionele Contactdag Nederlands om haar beleid voor taalondersteuning voor overheidsinstanties toe te lichten. Deze Contactdag is een jaarlijkse bijeenkomst waar Nederlandstalige vertalers van de verschillende Europese instituties aan deelnemen, o.m. de Commissie, het Parlement, het Hof van Justitie en de Europese Centrale Bank.

1.4 Taalvariatie en taalnormen

1.4.1 WOORDENLIJST NEDERLANDSE TAAL

Met het oog op de actualisering van de Woordenlijst Nederlandse Taal in 2015 worden de beheerbestanden spelling verder opgebouwd en verrijkt met nieuwe woorden en nieuwe formele woordkenmerken. De online Woordenlijst dient vanaf 2015 over aanvullende raadpleegfuncties te beschikken zodat ze nog gebruiksvriendelijker wordt. Daarbij valt te denken aan het gebruik van jokertekens bij zoekopdrachten en de koppeling tussen trefwoorden en de regels waarop hun spelling is gebaseerd. In 2013 moeten de beheerbestanden spelling zo zijn aangepast dat de nieuwe raadpleegfuncties volledig kunnen worden ondersteund. Het Comité van Ministers dient in 2013 tevens een besluit te nemen over het al dan niet continueren van de folio-uitgave van de Woordenlijst na 2015. Afhankelijk van dat besluit kunnen in 2013 de zakelijke afspraken worden voorbereid die dan in 2014 verder worden ingericht en uitgevoerd.

Resultaten

- Het CM besloot om opnieuw een gedrukte Woordenlijst uit te geven in 2015. Via een aanbestedingsprocedure zal in 2014 een keuze worden gemaakt voor een uitgever met wie vervolgens een concessieovereenkomst wordt gesloten.
- In samenspraak met juridische experts werd de procedure voor het aanbestedingstraject vastgelegd. De oproep verschijnt begin 2014.
- Met Sdu Uitgevers is een overeenkomst gesloten over het recht op gebruik van het merk Groene Boekje.
- De functionaliteit van de online Woordenlijst is omschreven.

1.4.2 SPELLINGKEURMERK 'OFFICIËLE SPELLING'

Met het keurmerk 'Officiële Spelling' bevestigt de Taalunie, na een controle, dat producten van derden net zo bruikbaar zijn als raadpleegbron voor de officiële spelling als de Woordenlijst Nederlandse Taal. Het keurmerk stimuleert dat verschillende publicaties voor dezelfde woorden dezelfde schrijfwijze hanteren, wat zorgt voor meer eenduidigheid voor de taalgebruiker. De toekenning van het keurmerk gebeurt op aanvraag. Ook in 2013 worden er weer voor meerdere producten aanvragen verwacht. Eind 2013 moeten deze aanvragen zijn afgehandeld en moet het Instituut voor Nederlandse Lexicologie een nieuwe versie van het softwareprogramma HULK (Hulpmiddel Keurmerk) hebben ontwikkeld. HULK ondersteunt de procedure voor het toekennen van het spellingkeurmerk.

Resultaten

- De keurmerkaanvragen in 2013 zijn afgehandeld.
- Er is een nieuwe versie van HULK ontwikkeld, een softwareprogramma waarmee de keurmerkcontroles worden uitgevoerd. Dat programma wordt in 2014 verder verfijnd.

1.4.3 LIJST BUITENLANDSE AARDRIJKSKUNDIGE NAMEN

De lijst Buitenlandse Aardrijkskundige Namen (BAN) wordt permanent geactualiseerd door een commissie van deskundigen uit het veld. Het gaat om een handvol ingrepen per jaar. Daarnaast wordt in 2013 een project afgerond waarin aan de namen in de lijst een aanklikbare uitspraak wordt toegevoegd. Gebruikers kunnen straks een keuze maken tussen een Nederlandse, een Vlaamse en een Surinaamse stemvariant.

Resultaten

- Een lid van de NOS-taalcommissie is toegetreden tot de Werkgroep BAN.
- De BAN-lijst is ook in 2013 onderhouden.
- Het toevoegen van een hoorbare uitspraak is opgeschort tot de herziening van de BAN-database en de ontsluiting ervan aan de beurt is volgens de interne prioritering van werkzaamheden aan het Taalunieversum.
- De Surinaamse en Vlaamse uitspraak vervalt wegens teleurstellende kwaliteit.

1.4.4 TAALADVIES.NET

Met jaarlijks stijgende aantallen bezoekers en bekeken pagina's is de taaladvieswebsite Taaladvies.net hét succesproduct van de Taalunie. Het doel is het aantal nieuwe vragen van taalgebruikers te beperken door zoveel mogelijk uitgeschreven adviezen aan te bieden. In 2013 wordt gestreefd naar een uitbreiding met 100 à 120 nieuwe taaladviezen.

Resultaten

- Het gebruik van Taaladvies.net nam, net zoals vorige jaren, ook in 2013 aanzienlijk toe: van 4,1 naar 5,3 miljoen unieke bezoekers (een stijging van 29%) en van 9,43 naar 11,76 miljoen bezochte pagina's (een stijging van 25%).
- Van de bezoekers komt 72% uit Nederland en 22,7% uit België. Verhoudingsgewijs doen dus iets meer Nederlanders dan Vlamingen een beroep op de site. Het overige percentage is afkomstig uit andere landen, onder meer 24.000 bezoekers uit Suriname en 14.000 uit Curaçao.
- Zoals beoogd, is het aantal nieuwe vragen van taalgebruikers beperkt gebleven, en in vergelijking met vorig jaar zelfs lichtjes gedaald. In 2013 werden door de Taaltelefoon in Vlaanderen en door het Genootschap Onze Taal in Nederland 4.318 nieuwe taalvragen beantwoord, tegenover 4.600 in 2012.
- Er werden 44 nieuwe adviezen aan het bestand toegevoegd en 52 bestaande adviezen werden herzien.
- Het aantal nieuwe adviezen bleef onder de verwachtingen. Met de partnerorganisaties zal worden besproken hoe de aangroei kan worden verhoogd.

1.4.5 TAALADVIES VOOR DE OVERHEID

Om begrijpelijk en burgergericht taalgebruik door schrijvende ambtenaren te bevorderen, werkt de Taalunie aan een taaladviesdienst voor overheidsinstanties in Nederland en België (Vlaanderen, Brussel en de federale overheid).

Resultaten

- In de zomer van 2013 is een proefwebsite opgeleverd.
- Het plan van aanpak voor de volgende fase is klaar. Deze fase dient een antwoord te geven op de vraag of een permanente taaladviesvoorziening voor overheidsinstanties haalbaar is.
- In 2013 zou een groep toekomstige gebruikers de proefwebsite testen, maar dit heeft nog niet plaatsgevonden.

1.4.6 ACTUALISERING NEN 5050

Sinds 2011 ressorteren de technische commissie 400 024 (Algemene Bedrijfsterminologie) en de wijdverspreide norm NEN 5050 'Woordwijzer. Goed taalgebruik in Bedrijf en Techniek' onder de gezamenlijke koepel van de Taalunie en het Nederlandse normalisatie-instituut NEN. De samenwerking tussen de Taalunie en het NEN is vervolgens uitgebreid met het Belgische normalisatie-instituut NBN. In 2013 werkt de technische commissie 400 024 verder aan een herziening van de norm NEN 5050 volgens een door de koepelinstellingen goedgekeurd plan. De nieuwe editie van de Woordwijzer zal in de eerste plaats digitaal beschikbaar worden gesteld. Over het al dan niet publiceren in gedrukte vorm moet nog een beslissing worden genomen.

Resultaten

- De commissie werkte aan een nieuwe editie van de Woordwijzer, die digitaal beschikbaar zal zijn.
- De commissie is bezig met de selectie van het woordmateriaal. Deze zal groter zijn dan die in de vorige editie en wordt beter toegespitst op algemene bedrijfsterminologie.
- De commissie heeft tevens een datamodel opgesteld voor de digitale ontsluiting van het woordmateriaal. Dat model voorziet in een uitbreiding van het aantal informatiecategorieën ten opzichte van de gedrukte uitgave.

1.5 Draagkracht versterken

1.5.1 STIMULEREN VAN SAMENWERKING EN NETWERKEN

De Taalunie wordt regelmatig benaderd met vragen aar ondersteuning van initiatieven van derden. De Taalunie kan deze initiatieven alleen ondersteunen indien ze bijdragen aan haar beleidsdoelen. Er is een bescheiden budget beschikbaar voor het stimuleren van samenwerking en netwerken in het taalgebied. In 2013 zullen aanvragen in lijn met de beschikbare middelen worden gehonoreerd.

Resultaten

- Met steun van de Taalunie vond in september 2013 in Amsterdam de tweede editie plaats van het Drongofestival. Dit festival vestigt positieve aandacht op meertaligheid en op het leren van talen. In vergelijking met het eerste festival kende deze editie een opvallende groei, zowel qua aantal activiteiten als qua deelnemers.
- De Taalunie heeft voor het volgende Drongofestival opnieuw steun toegezegd. Het Algemeen Secretariaat is met de Taalstudio, de hoofdorganisator, in gesprek over de wijze waarop de samenwerking rond het Drongofestival de komende jaren vorm kan krijgen. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de versterking van de inbreng vanuit Vlaanderen en het verkennen van de mogelijkheden om in Vlaanderen vergelijkbare manifestaties rond meertaligheid te organiseren.
- De Taalunie zegde een subsidie toe voor de publicatie van een woordenboek van het Surinaams Nederlands van 1667 tot 1876. Het woordenboek, dat wordt uitgegeven door het Meertens Instituut in samenwerking met de Taalunie, verscheen in juli 2013.

1.5.2 TERMINOLOGIENETWERK

De Taalunie draagt bij aan een stevig terminologienetwerk, onder meer via de website NedTerm. De Taalunie onderhoudt structurele contacten met de Nederlands-Vlaamse veldvereniging voor terminologie NL-Term, de Nederlandse en Belgische normalisatie-instituten NEN en NBN, de tolk- en vertaaldiensten van de Europese Unie en de internationale organisatie voor standaardisatie ISO. In 2013 wordt NedTerm geactualiseerd en worden de netwerkcontacten verder uitgediept. Op verzoek van de vertaaldiensten van de Europese Unie wordt in 2013 tevens onderzocht of er een Nederlands-Vlaamse gebruikersgroep kan worden ingesteld voor (nieuwe) Nederlandstalige terminologie in Europese richtlijnen en andere officiële Europese documenten.

Resultaten

- De website NedTerm is omgezet in het nieuwe CMS-systeem van Taalunieversum.org en is aangepast qua vormgeving en functionaliteit.
- Het verzoek van de Europese vertaaldiensten heeft geleid tot de oprichting van een platform voor terminologische coördinatie tussen de Europese vertaaldiensten en de Lidstaten. Dit platform wordt Termraad genoemd en zal de officiële terminologie gebruikt door Nederland, Vlaanderen/België en Europa verzamelen en beschrijven. Waar nuttig en mogelijk zal ook aan terminologie-unificatie worden gedaan, vooral voor nieuwe beleidsdomeinen.
- Binnen Termraad zijn enkele proefprojecten opgezet, onder meer rond internationale verdragen en rond de terminologie op het gebied van corruptie(bestrijding). Met de ervaring die met deze proefprojecten wordt opgedaan, kunnen procedures, werkwijze en structuren worden aangescherpt.

1.5.3 DIALECTENDAGEN

Op verzoek van het Nederlandse ministerie van OCW heeft de Taalunie de ondersteuning van de Nederlandse Dialectendag overgenomen van de Stichting Nederlandse Dialecten. In 2013 wordt de Dialectendag opnieuw ondersteund. Daarnaast wordt onderzocht of de Vlaamse Dialectendag van de vzw Variaties op een gelijkaardige manier kan worden ondersteund, of de Nederlandse en Vlaamse dialectendagen meer op elkaar kunnen worden afgestemd en of er een structurele samenwerking kan komen tussen de Taalunie en de beide dialectverenigingen.

Resultaten

- Op 28 september 2013 vond in Hasselt de Streektaledag plaats met steun van de Taalunie. Onder de noemer Digi-Streek-Taal stond deze dag in het teken van digitalisering van het talige erfgoed. De dag was een gezamenlijk initiatief van de Stichting Nederlandse Dialecten uit Nederland en de vzw Variaties uit Vlaanderen en richtte zich zowel op streektaalfunctionarissen als op het grote publiek.

1.5.4 TST EN ZUID-AFRIKA

In 2011 ondertekenden de Taalunie en Zuid-Afrika een 'Declaration on collaboration in the field of Human Language Technologies' (human language technologies = TST, taal- en spraaktechnologie). Op basis van deze 'Declaration' is in 2012 een projectoproep uitgeschreven om in de betrokken landen kennis te delen op het terrein van TST. Van de tien projectvoorstellen die werden ingediend, werd er één meteen aanvaard. Drie indieners mochten hun voorstel bijstellen. Twee van de drie voorstellen zijn vervolgens alsnog aanvaard. In 2013 zijn de drie projecten opgevolgd en na afronding geëvalueerd. Met de resterende middelen zou in 2013 een nieuwe projectoproep worden uitgeschreven. Op basis van de evaluatie van de afgeronde projecten en de reacties op de nieuwe projectoproep, zullen de Taalunie en Zuid-Afrika samen beslissen over een eventuele nieuwe financiële inbreng vanaf 2014.

Resultaten

- In december 2012 werd een tweede oproep uitgeschreven, met 25 maart 2013 als uiterste indiendatum. Er werden vier voorstellen ingediend waarvan de commissie er drie honoreerde. Alle gehonoreerde projecten bouwen voort op of sluiten aan bij eerder onderzoek, wat de waarde van de vooropgestelde resultaten zal bevorderen.
- De TST-Centrale sloot een samenwerkingsovereenkomst met het in Zuid-Afrika opgerichte 'Resource Management Agency' (RMA). Daardoor fungeert de TST-Centrale nu als Europees verspreidingspunt voor Zuid-Afrikaanse taalbronnen en -materialen.

1.6 Aanspreekpunt

1.6.1 EXTERNE VERTEGENWOORDIGING

Om voldoende maatschappelijk draagvlak te creëren voor haar beleid, activiteiten en projecten, werkt de Taalunie nauw samen met deskundigen uit het veld en vertegenwoordigers van doelgroepen. Op het terrein van Taal zijn hiervoor een aantal commissies en werkgroepen ingesteld. De mandaten van deze commissies en werkgroepen lopen doorgaans gelijk met de duur van een meerjarenbeleidsperiode. De meesten dienden dan ook begin 2013 opnieuw te worden samengesteld.

Resultaten

- Alle bestaande commissies en werkgroepen zijn gecontinueerd, met uitzondering van de Commissie Terminologie. Vanwege budgettaire beperkingen was er geen ruimte voor nieuwe initiatieven op het gebied van terminologie.
- De functie, het doel en de doelstellingen van de commissies en werkgroepen zullen worden beoordeeld in samenhang met de nieuwe werkwijze en structuur van de Taalunie.

1.6.2 SAMENWERKING MET NL-TERM

De Taalunie werkt nauw samen met de Nederlands-Vlaamse veldvereniging voor terminologie NL-Term en ondersteunt haar activiteiten. NL-Term bevordert kennis en stimuleert bewustwording op het vlak van terminologie bijvoorbeeld door het organiseren van studiedagen of workshops.

Resultaat

- Op 25 oktober organiseerde NL-Term de vijfde editie van de TiNT-dag (Terminologie in het Nederlandse Taalgebied) met steun van de Taalunie. De dag vond plaats aan de VUB in Brussel en had als thema het risico van domeinverlies in relatie tot terminologie als gevolg van het toenemend gebruik van het Engels in wetenschap en bedrijfsleven.

1.6.3 [NEDTERM.ORG](#)

Op het vlak van Nederlandstalige terminologie kende de Taalunie in de vorige meerjarenbeleidsperiode de website NedTerm en het Steunpunt Nederlandstalige Terminologie (SNT). In de nieuwe meerjarenbeleidsperiode wordt het SNT niet opnieuw ingesteld. De belangrijkste loketfuncties van het SNT zullen in andere, bestaande structuren worden ingepast. Om de continuïteit te verzekeren van het onderhoud van NedTerm en de Nieuwsbrief Terminologie is in 2013 nog een beperkt beroep gedaan op de partijen die het SNT hebben gevormd. Dit zal ook in 2014 worden voortgezet.

Resultaten

- In 2013 zette de Taalunie de samenwerking verder met de partners van het SNT – VU Amsterdam en CrossLang in Gent – om de continuïteit van bovengenoemde zaken te verzekeren. Deze partners ondersteunden verschillende terminologieprojecten en -activiteiten van de Taalunie, o.m. het proefproject TermTreffer, de ontwikkeling van een terminologiebeheersysteem, de ondersteuning van de website NedTerm, de publicatie van de Nieuwsbrief en de praktische organisatie van de TiNT-dag.
- In het kader van de nieuwe werkwijze van de Taalunie die momenteel in ontwikkeling is, moet worden gezien of en hoe deze werkzaamheden worden voortgezet en welke rol de bestaande partners daarbij kunnen spelen. De afgelopen jaren hebben aangetoond dat vele organisaties en bedrijven behoefte hebben aan terminologieadvies op maat, met name over de wijze waarop ze beschikbare instrumenten kunnen inzetten om hun bedrijfsprocessen te optimaliseren.

1.7 Communicatie

1.7.1 NIEUWSBRIEF TERMINOLOGIE

De Taalunie publiceert samen met het Steunpunt Nederlandstalige Terminologie twee tot vier keer per jaar een digitale Nieuwsbrief Terminologie. In 2013 verschenen vier nummers van de nieuwsbrief en kende de publicatie ruim 3.000 vaste abonnees.

1.7.2 NIEUWSBRIEF TST

De Taalunie publiceert twee tot vier keer per jaar een digitale TST-Nieuwsbrief voor ruim 850 relaties. In 2013 heeft de Taalunie de uitvoering van deze dienst overgedragen aan de TST-Centrale.

“ De Taalunie zal zichzelf altijd blijven vernieuwen en opnieuw uitvinden. Ik hoop dat de Taalunie meer zichtbaar en open wordt, zoveel mogelijk bewustwording creëert over het belang van onze Nederlandse taal in de samenleving en de kansen die dit geeft op vele uiteenlopende gebieden. ”

Linda Stokman
TST-Centrale

2 Onderwijs Nederlands binnen het taalgebied

2.1 Infrastructuur

2.1.1 ONDERWIJSTERMENLIJST

De onderwijstermenlijst op [Taalunieversum.org](http://taalunieversum.org) is een belangrijk vertrekpunt in elke uitwisseling over het onderwijs in en van het Nederlands binnen het taalgebied. In de lijst worden veelgebruikte onderwijstermen verklaard en worden de onderwijssystemen van Nederland, Vlaanderen en Suriname beschreven.

Resultaten

- De lijst is in 2013 geactualiseerd en waar nodig uitgebreid.
- De lijst, raadpleegbaar op <http://taalunieversum.org/inhoud/onderwijstermenlijst>, werd net als in 2012 minstens 10.000 keer per maand bezocht

2.1.2 DATABANK HET TAALONDERWIJS NEDERLANDS ONDERZOECHT (HTNO)

In HTNO wordt onderzoek naar taalonderwijs in het basisonderwijs, Nederlands in het voortgezet en secundair onderwijs en NT2 in het volwassenenonderwijs beschreven en gepubliceerd op internet en in boekvorm. Zo kunnen leraren, lerarenopleiders, onderzoekers en andere betrokkenen eenvoudig kennis nemen van dit onderzoek. HTNO is een project van het nationaal expertisecentrum Stichting Leerplanontwikkeling (SLO), de Taalunie, de Interfacultaire Lerarenopleidingen (ILO) van de UvA, Stichting Lezen en Stichting Lezen Vlaanderen en andere partijen. SLO publiceert de beschrijvingen en analyses van verzameld onderzoek over domeinen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in boekvorm.

De Taalunie publiceert beschrijvingen voor alle sectoren op www.taalunieversum.org/onderwijs/onderzoek. In 2013 wordt de databank uitgebreid met beschrijvingen van het in 2012 gepubliceerde onderzoek naar het taalonderwijs Nederlands in het basisonderwijs en het voortgezet of secundair onderwijs. Naar verwachting zal het om een vijftigtal beschrijvingen gaan. In 2013 moet de databank, net als in 2012, maandelijks zo'n 7.500 keer worden geraadpleegd.

Resultaten

- 62 onderzoeken uit 2012 voor basisonderwijs en secundair onderwijs zijn beschreven en in de databank gepubliceerd.
- Er bestond nog een lacune van 137 onderzoeken voor het basisonderwijs uit de periode 1987-2003. Een deel van de onderzoeken is reeds beschreven door SLO. De Taalunie maakte afspraken met SLO over het gebruik daarvan. Alle ontbrekende onderzoeken werden verzameld en er werd gestart met het beschrijven van de onderzoeken voor HTNO. De samenvattingen worden in 2014 gepubliceerd.
- De databank van HTNO werd ruim 9.000 keer per maand bezocht.
- De Taalunie heeft afspraken gemaakt voor samenwerking met het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek om onderwijsonderzoek voor de onderwijspraktijk in Nederland breder te ontsluiten.

2.1.3 ATTENDERING ONDERWIJSTIJDSCRIFTEN

De Taalunie ondersteunt leraren Nederlands door samenvattingen van artikelen uit verschillende tijdschriften over het onderwijs Nederlands in Nederland, Vlaanderen en Suriname te verzamelen in een digitale attendering en op Taalunieversum.org te publiceren. In 2013 wordt de attendering tien keer verzonden in vier verschillende edities: basisonderwijs, voortgezet of secundair onderwijs, beroeps- en volwassenenonderwijs en alle onderwijsvormen samen. Met een bereik van 5.000 abonnees voldoet de attendering aan een duidelijke behoefte. In 2013 wordt de dienst dan ook voortgezet.

Resultaat

- De tijdschriftenattendering met samenvattingen van artikelen uit twaalf tijdschriften werd volgens planning tien keer verzonden in vier edities naar ruim 7.000 abonnees.

2.1.4 DIGITALISERING ONDERWIJSTIJDSCRIFTEN

Op Taalunieversum.org worden enkele belangrijke onderwijstijdschriften gedigitaliseerd om de inhoud via een online archief toegankelijk te houden. Het gaat om de tijdschriften VONK, Moer, Tsjip/Letteren en Alfa Nieuws. Daarnaast worden ook de congresbundels van Het Schoolvak Nederlands (HSN) via Taalunieversum.org digitaal aangeboden. In 2013 wordt het digitale archief aangevuld en wordt de HSN-congresbundel van 2013 toegevoegd. Daarnaast wordt onderzocht of deze activiteit kan worden ingebed in andere digitaliseringsprojecten.

Resultaten

- De archieven van de tijdschriften zijn volledig gedigitaliseerd, op Taalunieversum.org geplaatst en doorzoekbaar gemaakt. Daarnaast werd gestart met de digitalisering van het vakdidactische tijdschrift De Spiegel, dat in 2014 op Taalunieversum.org zal worden geplaatst. Dit wordt gefinancierd uit het legaat van de opgeheven Vereniging Onderwijs Nederlands.
- Het bleek in 2013 niet opportuun om de archieven bij andere digitaliseringsprojecten onder te brengen.

2.1.5 TAALFORUM

In het Taalforum worden deskundigen en expertise bijeengebracht rond het onderwijs aan kinderen voor wie de taalvaardigheid Nederlands een drempel vormt voor schoolsucces. Via de website Taalforum.org ontsluit de Taalunie alle informatie die hierover binnen het taalgebied beschikbaar is. In 2013 wordt de website onderhouden en wordt een bijeenkomst met deskundigen georganiseerd. De resultaten van de bijeenkomst zullen aan de website worden toegevoegd. Het streven is dat Taalforum.org maandelijks minstens 5.000 keer bezocht blijft worden.

Resultaten

- In 2013 werd een bijeenkomst met deskundigen uit Nederland en Vlaanderen belegd. Daarin werden plannen gemaakt om Taalforum.org beter toe te rusten voor de toekomst en om de dynamiek van het Taalforum te vergroten.
- De vragen en antwoorden op het Taalforum zijn kritisch bekeken om te bepalen of zij nog actueel en relevant zijn, en of er vragen ontbreken. De geactualiseerde vragen en antwoorden zullen in 2014 op de website worden geplaatst.
- Taalforum.org werd maandelijks ruim 3.000 keer bezocht.

2.1.6 DATABANK PRAKTIJKBESCHRIJVINGEN

Op advies van de Raad en in opdracht van het CM wordt de werkelijke praktijk van het taalonderwijs Nederlands in de klas in kaart gebracht door een databank aan te leggen met lesbeschrijvingen in woord en beeld. De databank ondersteunt de ontwikkeling van beleid voor verbetering van het taalonderwijs Nederlands. In de vorige meerjarenbeleidsperiode is de Taalunie begonnen met het verzamelen en beschrijven van lesopnames. In 2013 wordt de databank aangevuld met nieuwe lesopnames en beschrijvingen (ongeveer 100 lessen). Op basis van een analyse van dat materiaal zal een eerste beeld van het taalonderwijs Nederlands kunnen worden geschetst. De bedoeling is dat ook (andere) onderzoekers de databank gaan gebruiken.

Resultaten

- Er werden 84 lessen Nederlands (secundair onderwijs) en taal (basisonderwijs) gefilmd en beschreven in lesfragmenten aan de hand van een beschrijvingsmodel. Dit corpus geeft een goed beeld van de mogelijkheden van de databank.
- Er werd software ontwikkeld waarmee de lessen en de beschrijvingen tot op detailniveau doorzocht kunnen worden. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk om met één druk op de knop alle fragmenten over 'differentiatie' of 'schrijfvaardigheid' op te zoeken.
- Er werden licentiemodellen uitgewerkt die begin 2014 worden ingebouwd. Op dat moment kan het veld de databank ook daadwerkelijk gebruiken.
- In samenspraak met beoogde doelgroepen zijn twee opzetten voor gebruiksonderzoeken gemaakt die in 2014 worden uitgevoerd. Een vanuit het perspectief van de onderwijsadviseur, een vanuit het perspectief van de onderwijsonderzoeker. De gebruikersonderzoeken worden ingezet voor de verdere promotie van de databank en het vinden van nieuwe partners.

2.2 Positie van het Nederlands binnen het taalgebied

2.2.1 ONDERWIJS IN HET TAALGEBIED (INCLUSIEF SURINAME EN CARIBISCHE EILANDEN)

Waar mogelijk en wenselijk verzamelt de Taalunie in het hele Nederlandse taalgebied informatie over het taalonderwijs Nederlands. Expertise wordt bijeengebracht en met vertegenwoordigers uit alle delen van het taalgebied wordt bepaald welke activiteiten voor welke delen van het taalgebied het meest relevant zijn om te worden uitgevoerd. Eind 2012 is in Suriname een nieuw onderwijsplan voor de komende jaren opgesteld met duidelijke thema's en doelen. Op de Caribische eilanden wordt overlegd over methode op maat voor het leren van het Nederlands als vreemde taal.

Resultaten

- De resultaten voor Suriname zijn opgenomen in het verslag van Suriname. Voor meer informatie over de resultaten van Suriname, zie deel 1, 3.1.
- De Caran, de vereniging van neerlandici in Suriname en de Cariben, kwam in november met steun van de Taalunie bijeen. De Taalunie verzorgde een studiedag met het thema 'Is jouw Nederlands mijn Nederlands?'. De deelnemers reflecteerden over het Nederlands in Suriname, maakten kennis met verschillende referentieniveaus en werkten met taaltaken waarbij authentiek materiaal werd ingezet.
- De Taalunie organiseerde op Aruba een werkconferentie met plaatselijke deskundigen over de specifieke kenmerken van het onderwijs Nederlands op de Cariben. De werkconferentie vond plaats tijdens een conferentie van Splika, de organisatie die in opdracht van het ministerie van OCW een methode Nederlands als vreemde taal voor de Cariben voorbereidt.

2.2.2 NEDERLANDS IN HOGER ONDERWIJS EN ALS WETENSCHAPPELIJKE PUBLICATIETAAL (NIEUW)

De Taalunie stimuleert het debat over het Nederlands als taal van onderwijs en onderzoek, met name in het hoger onderwijs en als wetenschappelijke publicatietaal. In de periode 2013-2017 wil de Taalunie het taalbeleid van instellingen voor hoger onderwijs in kaart brengen, het gebruik van andere talen dan het Nederlands in het hoger onderwijs monitoren en beschikbare kennis over de taalvaardigheid Nederlands van studenten in het hoger onderwijs verzamelen. In 2013 zal hiervoor een concreet actieplan worden opgesteld in overleg met diverse partijen uit het veld.

Resultaten

- In een gezamenlijke werkgroep van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren en het Algemeen Secretariaat over Nederlands in het hoger onderwijs is besloten om de krachten rond dit onderwerp te bundelen. Ook de Commissie Cultureel Verdrag Nederland-Vlaanderen is bij de werkgroep betrokken. De werkgroep heeft in eerste instantie als focus de taalvaardigheid van studenten in het hoger onderwijs.
- In een startnotitie en een actieplan zijn de lijnen uitgezet.
- De Taalunie voerde gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van diverse instellingen.
- De werkgroep deed onderzoek naar bekende literatuur over dit onderwerp en hield aanvullend een aantal gerichte interviews.

2.2.3 TAALUNIE SCRIPTIEPRIJS

De Taalunie reikte jaarlijks een prijs uit voor een excellente, in het Nederlands geschreven masterscriptie over een onderwerp uit de neerlandistiek (afwisselend letterkunde en taalkunde of taalbeheersing). Bij de evaluatie van het prijzenbeleid van de Taalunie in 2012 is voorgesteld dat de prijs wordt vervangen door een instrument waarmee expliciet aandacht wordt gevraagd voor het Nederlands als taal van onderwijs en wetenschap. In 2013 is de Taalunie Scriptieprijs stopgezet. Er werd besloten om eerst het advies van de Raad over Nederlands in het hoger onderwijs af te wachten alvorens een nieuw instrument in het leven te roepen.

2.3 Taalvariatie en normen

2.3.1 OMGAAN MET VARIATIE EN NORMEN IN HET ONDERWIJS

In het onderwijs kan een spanningsveld ontstaan tussen het nastreven van een goede beheersing van de standaardtaal enerzijds en het waarderen van taalvariatie als een rijkdom anderzijds. In samenspraak met het Platform Onderwijs Nederlands wil de Taalunie het onderwijsveld ondersteunen in het vinden van nuttige benaderingen om beide doelstellingen te realiseren, onder meer door inzichten en werkwijzen samen te brengen en hierover breed te informeren en te communiceren. In 2013 zal de Taalunie bestaande informatie over dit onderwerp uit onderzoek en studiedagen verzamelen, bundelen en aanbieden via Taalunieversum.org.

Resultaten

- De Taalunie legde de eerste contacten met onderzoekers die deskresearch kunnen uitvoeren.
- Om enkele onvoorziene activiteiten mogelijk te maken, is besloten dit onderdeel in de tijd iets op te schuiven.

2.3.2 SPELLINGONDERWIJS

De Taalunie bepaalt de regels van de spelling. Het onderwijs is de plaats bij uitstek waar de beginselen van de spelling worden bijgebracht. Een goede beheersing van de spellingregels door jongeren is belangrijk. In een rapport over het spellingonderwijs dat de Taalunie in 2011 publiceerde, was een van de aanbevelingen dat de Taalunie, op basis van het woordenbestand van de Woordenlijst Nederlandse Taal, een ruime spellinglijst zou kunnen ontwikkelen waarin woorden worden gekoppeld aan spellingcategorieën en niveaus waarop de spelling van die woorden zou moeten worden beheerst. Met zo'n spellinglijst zouden educatieve uitgeverij hun lesmaterialen beter kunnen onderbouwen.

In 2012 liet de Taalunie de wenselijkheid en haalbaarheid van de spellinglijst onderzoeken door de Radboud Universiteit Nijmegen. De eerste conclusies waren positief. De spellinglijst krijgt veel instemming van het onderwijs. Er is echter nog aanvullend onderzoek nodig om de haalbaarheid te toetsen. Indien ook dat tot positieve resultaten leidt, kan er in 2013 een projectplan worden opgesteld, kunnen er afspraken worden gemaakt met mogelijke uitvoerders en kan er worden begonnen met de verrijking van het woordenbestand dat ten grondslag ligt aan de Woordenlijst Nederlandse Taal. Het spreekt voor zich dat deze acties zoveel mogelijk zullen worden geïntegreerd in de reguliere werkzaamheden rond de actualisering van de Woordenlijst in 2015.

Resultaten

- De Radboud Universiteit heeft samen met een educatieve uitgeverij een onderzoeksaanvraag ingediend bij NWO om een beter fundament te leggen onder spellingonderwijs. Dat onderzoek zal ook meer duidelijkheid geven over de haalbaarheid van een verrijkte woordenlijst. De Taalunie heeft aangegeven het belang van de aanvraag te ondersteunen met een financiële bijdrage en uitbreiding van delen van het onderzoek naar Vlaanderen te willen stimuleren.
- Er is nog onvoldoende duidelijkheid over de haalbaarheid van het project. Het beschikbare budget voor spellingonderwijs volstaat in elk geval niet om een dergelijk project uit te voeren. Aanvullend onderzoek blijkt nodig.

2.4 Draagkracht versterken

2.4.1 ONDERWIJSNETWERKEN

De Taalunie stimuleert de samenwerking van deskundigen in het taalonderwijs Nederlands. Via een subsidieregeling worden relevante initiatieven van structurele onderwijsnetwerken ondersteund. Het gaat o.m. om conferenties en studiedagen die voor het hele taalgebied worden opgezet. In 2013 zullen aanvragen in lijn met de beschikbare middelen worden gehonoreerd.

Resultaten

- De Taalunie gaf subsidie aan verschillende externe Nederlands-Vlaamse platforms: LOPON2 (lerarenopleiders Nederlands in het basisonderwijs), HSN (Het Schoolvak Nederlands), Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs en de NUT (Nederlandstalige Universitaire Talencentra), en de werkgroep NT2 van de NUT.
- De Taalunie voerde overleg met alle Nederlands-Vlaamse onderwijsnetwerken over hun programma's en werking.
- De Taalunie presenteerde verschillende van haar onderwijsdiensten en -producten tijdens bijeenkomsten, workshops, lezingen en in artikelen of publicaties van de verschillende netwerken.

2.4.2 CONFERENTIES EN STUDIEDAGEN

Om het onderwijs in en van het Nederlands binnen het taalgebied te bevorderen, organiseert de Taalunie conferenties en studiedagen voor cruciale intermediairs uit de onderwijswereld zoals onderwijsbegeleiders, lerarenopleiders en onderzoekers. In de vorige meerjarenbeleidsperiode organiseerde de Taalunie drie conferenties over de implementatie van vernieuwingen in het taal- en literatuuronderwijs. In 2013 wordt nagedacht over een nieuwe conferentie in 2014, bijvoorbeeld over de vraag op welke wijze resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar de onderwijspraktijk kunnen worden vertaald. In 2013 wordt een voorbereidingsgroep ingesteld en worden het thema, de datum en de locatie van de beoogde conferentie vastgesteld.

Resultaat

- Besloten is om in 2014 een werkconferentie te wijden aan het onderwerp schrijfvaardigheid in het basis- en secundair onderwijs (zie ook 2.4.3). De werkconferentie zal plaatsvinden in het najaar op een voor Nederlanders en Vlamingen centrale plaats.
- De conferentie wordt inhoudelijk voorbereid door de werkgroep schrijfvaardigheid van het Platform Onderwijs Nederlands (PON) en wordt ingebed in een ruimer plan om expertise over effectieve didactieken in schrijfvaardigheidsonderwijs bijeen te brengen en naar de onderwijspraktijk te vertalen.

2.4.3 SCHRIJFVAARDIGHEIDSONDERWIJS (NIEUW)

Zowel in Nederland als in Vlaanderen staat de schrijfvaardigheid van jongeren hoog op de agenda. De onderwijsinspecties signaleren dat het schrijfonderwijs in Nederland en Vlaanderen ondermaats is. In samenspraak met het Platform Onderwijs Nederlands (PON) wil de Taalunie het veld ondersteunen in het vinden van nuttige benaderingen om de lessen schrijfvaardigheid in het basisonderwijs en het voortgezet of secundair onderwijs te verbeteren, onder meer door inzichten en werkwijzen samen te brengen en hierover breed te informeren en te communiceren. In 2012 heeft een werkgroep van het PON een startnotitie geschreven waarin activiteiten worden voorgesteld die in 2013 kunnen worden uitgevoerd door de Taalunie en andere actoren in het veld, zoals de universitaire lerarenopleidingen. De Taalunie zal zich in 2013 vooral richten op het verzamelen en beschrijven van didactieken die in internationaal onderzoek effectief zijn gebleken. Deze didactieken zullen worden vertaald naar de Nederlandse en Vlaamse onderwijspraktijk.

Resultaten

- Er is een projectplan opgesteld waarin de verschillende stappen zijn vastgelegd. Het project kent een looptijd tot eind 2015.
- Via diverse onderwijsnetwerken en kanalen heeft de Taalunie oproepen gedaan om initiatieven in kaart te brengen die gericht zijn op het verbeteren van de schrijfvaardigheid van leerlingen. De respons daarop was groot: er hebben 149 mensen gereageerd.
- Er is een netwerk opgebouwd van deskundigen die zich met het onderwerp bezighouden.

- Er is een onderzoeksleertaak uitgezet in de lerarenopleidingen Nederlands in Nederland, Vlaanderen en Suriname waarin de Taalunie studenten oproept om het schrijfleven van jongeren in kaart te brengen. Hierop hebben circa 20 contactpersonen van verschillende lerarenopleidingen in Nederland en Vlaanderen gereageerd. De resultaten van het onderzoek van de studenten worden door de Taalunie beschikbaar gesteld aan het veld.
- Onderzoekers uit Amsterdam en Gent hebben vier didactieken die in internationaal onderzoek effectief zijn gebleken, nader beschreven en van voorbeelden voorzien voor het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

2.4.4 NEDERLANDS IN HET BEROEPSGERICHT ONDERWIJS

In het beroepsgericht onderwijs worden leerkrachten verhoudingsgewijs het meest geconfronteerd met leerlingen met taalvaardigheidsproblemen. Uit overleg met deskundigen en betrokkenen is de vraag naar voren gekomen om in kaart te brengen hoe de lerarenopleidingen hun studenten op dit moment voorbereiden op hun taaltaken in het beroepsgericht onderwijs. In 2012 zijn de les- en taalbeleidsprogramma's van zo'n 70 Nederlandse en Vlaamse lerarenopleidingen verzameld en geanalyseerd. Op basis daarvan zal worden bepaald welke vervolgvacatures nodig zijn. In 2013 zal in elk geval worden gestart met de uitvoering van de vervolgvacature met de hoogste prioriteit. Het ligt voor de hand om de gegevens uit de inventarisatie te koppelen aan de vraag over welke talige competenties leraren in het beroepsgericht onderwijs moeten beschikken. Het gaat dan om specifieke competenties die nog niet beschreven zijn in de Taaluniepublicatie 'Dertien doelen in een dozijn. Een referentiekader voor taalcompetenties van leraren in Nederland en Vlaanderen' uit 2003.

Resultaten

- Het onderzoek dat het Centrum voor Taal en Onderwijs en het Instituut voor Taalonderwijs en Taalonderzoek Amsterdam in opdracht van de Taalunie uitvoerden, werd gepubliceerd op Taalunieversum.org en verspreid onder de doelgroep.
- In twee gespreksrondes met deskundigen uit het veld en beleid werd besproken welke vervolgvacatures prioriteit verdienen.
- De actualisering van 'Dertien doelen in een dozijn.

- Een referentiekader voor taalcompetenties van leraren in Nederland en Vlaanderen' blijkt prioriteit te hebben. Bij de uitwerking moet het profiel van de leraar in het beroepsonderwijs expliciet worden meegenomen.
- Na de actualisering dienen illustraties van goede praktijken te worden gemaakt. De eerste contacten met enkele relevante partijen zijn hiervoor gelegd.
- In Nederland werd in 2013 in de tweedegraadslerarenopleidingen de afstudeerrichting beroepsonderwijs ingevoerd. Daartoe worden op diverse plaatsen nieuwe beroepsprofielen opgesteld. Er is gestart met het verzamelen van bestaande beschrijvingen en het in kaart brengen van lopende initiatieven. Deze zullen worden meegenomen bij een actualisering.

2.4.5 VOLWASSENENONDERWIJS NT2

De Taalunie brengt kennis en expertise over het onderwijs Nederlands als tweede en als vreemde taal (NT2 en NVT) bij elkaar en streeft op het vlak van monitoring en toetsing naar aansluiting op het Europees Referentiekader voor het Leren van Moderne Vreemde Talen (ERK). Voor een goed gebruik van het ERK is het essentieel dat alle betrokkenen bij het onderwijs Nederlands de verschillende taalvaardigheidsniveaus op dezelfde manier interpreteren. Met dat doel heeft de Taalunie in de vorige meerjarenbeleidsperiode een online voorbeeldenbank aangelegd met prestaties van cursisten die door een ijkingscommissie zijn beoordeeld: www.erknederlands.org. In 2013 wordt de voorbeeldenbank onder de aandacht gebracht van het veld zodat deze kan uitgroeien tot hét referentiepunt voor het gebruik van het ERK bij de monitoring en toetsing van taalvaardigheidsniveaus NT2 en NVT.

Resultaten

- De website www.erknederland.org is op diverse manieren onder de aandacht gebracht van verschillende doelgroepen.
- De website trekt gemiddeld 1.250 bezoekers per maand.
- Er werd een demonstratiefilm gemaakt.
- Er werd een digitale nieuwsbrief verstuurd naar leraren NT2 in Nederland en Vlaanderen en naar leraren NVT in het buitenland.

- Taalunied medewerkers presenteerden de website in workshops op meerdere conferenties en studiedagen van de Beroepsvereniging van docenten NT2, van het Taaluniecentrum NVT en op bijeenkomsten in Aruba en Paramaribo.
- Artikelen over de website verschenen in de tijdschriften Levende Talen Magazine en in Les.

2.4.6 LAAGGELETTERDHEID NT2

De strijd tegen laaggeletterdheid staat in het hele Nederlandse taalgebied hoog op de agenda. De Taalunie stimuleert het bijeen brengen van kennis en expertise, met name rond laaggeletterdheid bij inwoners met een niet-Nederlandstalige achtergrond. In overleg met het Platform Volwassenenonderwijs Nederlands als Tweede Taal (PVNT2) en actoren binnen het hele taalgebied, zal in 2013 worden bepaald op welke wijze die kennis en expertise het best bij elkaar kan worden gebracht. Eind 2013 moet er een plan voor vervolgvacatures zijn opgesteld. De informatie op Taalunieversum.org over de alfabetisering van cursisten Nederlands als tweede taal (NT2) zal samen met vertegenwoordigers uit het veld actueel worden gehouden.

Resultaten

- Een werkgroep van het PVNT2 heeft een plan uitgewerkt waarin voorstellen worden gedaan voor het borgen van kennis en voorbeelden van goede praktijk uit Nederland en Vlaanderen rondom onderwijs aan laaggeletterde en analfabete NT2-leerders.
- De Leeswijzer ALFA NT2 op Taalunieversum.org is geactualiseerd. De leeswijzer geeft informatie over de wijze waarop het alfabetiseringsonderwijs NT2 beleidsmatig wordt vormgegeven in Nederland en Vlaanderen.

2.4.7 ACTUELE THEMA'S ONDERWIJS

Omdat het taalonderwijs sterk in ontwikkeling is, wordt er jaarlijks ruimte vrijgehouden om in te spelen op actuele thema's die door de betrokken beleidsinstanties en de onderwijsplatforms van de Taalunie naar voren worden geschoven. In samenspraak met het Platform Onderwijs Nederlands en het Platform Volwassenenonderwijs NT2 is besloten om in 2013 geen afzonderlijk thema vast te stellen maar zoveel mogelijk in te zetten op twee lopende projecten die zich op actuele thema's richten: schrijfvaardigheidsonderwijs (zie 2.4.3) en extra promotie van de website www.erknederlands.org (zie 2.4.5).

2.5 Aanspreekpunt

2.5.1 PLATFORMS ONDERWIJS

Om te zorgen voor voldoende maatschappelijk draagvlak voor haar beleid, activiteiten en projecten, werkt de Taalunie nauw samen met actoren en deskundigen uit het veld en vertegenwoordigers van doelgroepen. Op het terrein van het Onderwijs Nederlands binnen het taalgebied heeft de Taalunie hiertoe drie platforms ingesteld: het Platform Onderwijs Nederlands (PON), het Platform Volwassenenonderwijs Nederlands als Tweede Taal (PVNT2) en het Platform Onderwijs Suriname (POS). Binnen en tussen deze platforms vindt uitwisseling van kennis en informatie plaats over ontwikkelingen in het vakgebied. De platforms brengen ook advies uit over onderwerpen waarop de Taalunie zich in de uitvoering van haar beleidsplannen zou moeten richten. Zoals elk jaar zullen de drie platforms in 2013 weer minstens twee keer samenkomen.

Resultaten

- Alle platforms kwamen volgens planning twee keer bijeen.
- Het PON en het PVNT2 adviseerden over de opzet en uitvoering van lopende en nieuwe projecten in 2013.
- Binnen de platforms waren werkgroepen actief rond de volgende thema's:
  - schrijfvaardigheidsonderwijs (PON, uitwerking projectplan, begeleiding uitvoering);
  - beschrijving van de praktijk van het onderwijs Nederlands onderwijs (PON, resonansgroep voor uitvoering en uitwerking onderzoekopzetten);
  - het Europees Referentiekader Moderne Vreemde Talen voor het Nederlands als tweede (en als vreemde) taal (PVNT2, begeleiding communicatie);
  - aanvangscompetenties van NT2-leerders in het hoger onderwijs (PVNT2, advies aan de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren);
  - laaggeletterdheid onder NT2-leerders (PVNT2, nadere uitwerking plan).
- Het Platform Onderwijs Suriname wordt omgevormd tot een klankbordgroep die wordt samengesteld in samenspraak met het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling van Suriname. Op die manier sluiten de onderwijsactiviteiten beter aan bij het Surinaamse onderwijsbeleid.

2.5.2 TST EN ONDERWIJS

De Taalunie wil de potentie van taal- en spraaktechnologie (TST) voor het onderwijs Nederlands als eerste, tweede en vreemde taal breed onder de aandacht brengen en optimaal benutten. Daartoe zijn ook in 2013 deskundigen die iets voor elkaar konden betekenen op de terreinen van TST en taalonderwijs met elkaar in contact gebracht.

2.5.3 BOEKJE TAALHELDEN (NIEUW)

De Taalunie stimuleert jongeren in hun interesse voor de Nederlandse taal. Hiertoe werkt de Taalunie aan een boekje met taaladviezen voor jongeren in het eerste jaar van het voortgezet/secundair onderwijs. De adviezen worden geselecteerd uit www.taaladvies.net. De voorbeelden die bij de adviezen horen zijn aangepast aan de doelgroep. Het boekje zal in 2014 worden uitgedeeld aan zo'n 275.000 scholieren.

Resultaat

- In 2013 is een eerste versie gemaakt van het boekje 'Taalhelden' met taaladvies voor eerstejaars leerlingen in het secundair onderwijs. Er zijn afspraken gemaakt met uitgeverij over publicatie en verspreiding van het boekje in september 2014.

2.5.4 PRESENTATIE ONDERWIJS NEDERLANDS OP DE BOEKENBEURS (NIEUW)

De Taalunie was in 2013 voor het eerst met een stand aanwezig op de Boekenbeurs in Antwerpen. In de stand werd het hele scala van activiteiten van de Taalunie gepresenteerd aan de hand van concrete producten. Om de diensten en producten van de Taalunie voor het onderwijs te presenteren aan het publiek van de Boekenbeurs werden enkele specifieke producten ontwikkeld.

Resultaten

- De Taalunie maakte een quiz bij de publicatie 'Dertien Doelen in een Dozijn', waarin leraren kunnen ontdekken waar de sterke en zwakke kanten van hun taalcompetenties liggen. Na de Boekenbeurs werd de quiz op Taalunieversum.org geplaatst.
- De Taalunie naam deel aan het scholenprogramma van de Boekenbeurs waar leerlingen konden kennismaken met kinderboekenschrijvers.
- Rondlopende 'boekenzoekers' boden leesadvies voor kinderen.
- Enkele opmerkelijke bevindingen uit onderwijsonderzoek uit Het Taalonderwijs Nederlands Onderzocht werden geprojecteerd (zie 3.1.2).

“ Bijzonder was dat de Taalunie in 2013 voor het eerst op de Boekenbeurs in Antwerpen stond. Daar kregen we de kans om echt contact te maken met het publiek. En dat was ontzettend leuk! ”

Ellen Haxsel
Communicatie

3 Letteren

3.1 Beleidsafstemming

3.1.1 BELEIDSAFSTEMMING LETTEREN

De Taalunie wil haar contacten met beleidsinstanties en veldorganisaties binnen en buiten het taalgebied benutten om nieuwe beleidsvoorstellen te formuleren die voor het hele taalgebied meerwaarde kunnen bieden. In de tweede helft van 2013 liet de Taalunie de gegevens in kaart brengen van het ‘grensverkeer’ van boeken. De resultaten van dat onderzoek kunnen leiden tot nieuwe initiatieven om literaire uitwisseling binnen het taalgebied te stimuleren.

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren adviseerde naar aanleiding van de krijtlijnen van het Actieplan 2013 om aandacht te besteden aan de ontwikkeling van digitale bibliotheken en aan de crisis in het boekenvak door de groeiende commercialisering. Daarnaast is er binnen het letterenveld afstemming over beleid rond thema's als het belang van voorlezen, culturele presentaties in het buitenland en de opleiding van literaire vertalers in Europees verband.

Resultaten

- In september 2013 werd gestart met het onderzoek naar ‘Literair Grensverkeer’.
- Een eerste resultaat is het rapport ‘1 + 1 = zelden 2. Over grensverkeer in de Vlaams-Nederlandse literaire boekenmarkt’ van Carlo Van Baelen. Daaruit bleek dat Nederlanders en Vlamingen hun lectuur te weinig over de grens heen halen. Dat komt doordat de media, het onderwijs en de boekensector voorkeur geven aan hun eigen auteurs.
- De onderzoeksresultaten kregen ruime aandacht van de pers.

3.1.2 BELEIDSAFSTEMMING DIGITALE BIBLIOTHEEK VOOR DE NEDERLANDSE LETTEREN (DBNL)

Verschillende Taaluniemedewerkers namen in 2013 deel aan adviesgroepen over de DBNL. Een medewerker was lid van de Externe Adviescommissie voor de bibliotheekwet van het Ministerie van OCW. Een andere medewerker nam deel aan de adviescommissie voor de wijze waarop digitale bestanden van de Koninklijke Bibliotheek voor Neerlandici kunnen worden ontsloten. Op voorpraak van het Algemeen Secretariaat werd in 2012 een ambtelijke werkgroep opgericht om het Nederlandse en Vlaamse beleid voor de digitale bibliotheek op elkaar af te stemmen.

Resultaten

- In 2013 definieerde de Nederlands-Vlaamse werkgroep digitale bibliotheek een aantal thema's waarvoor Nederlands-Vlaamse afstemming of samenwerking opportuun kan zijn: branchestrategie, e-Boeken Eregalerij, metadata en metacontent, visieontwikkeling rond ‘e-lenen’ in Europees perspectief, open data (onder meer in het kader van de PSI-richtlijn), ‘e-content’ (afspraken voor het verwerven van licenties voor het uitlenen van e-boeken).
- In 2013 werd een plan opgesteld voor concrete activiteiten voor 2014. Het gaat onder meer om evaluatie van proefprojecten en businessmodellen rond uitlenen van e-boeken in de bibliotheek en overleg over de gewenste technische infrastructuur voor digitale bibliotheken.

3.1.3 BELEIDSAFSTEMMING BOEKENVAK

De algemeen secretaris en enkele Taaluniemedewerkers namen deel aan de bijeenkomsten van de Denktank Nederland-Vlaanderen met vertegenwoordigers of sleutelfiguren uit het boekenvak. De denktank publiceerde en presenteerde in 2013 het actieprogramma ‘Ruimte voor ondernemerschap. Actieprogramma voor de boekensector’.

3.1.4 OPLEIDING LITERAIR VERTALERS IN EUROPEES

Via het Expertisecentrum Literair Vertalen (hierna ELV) en de Master Literair Vertalen zet de Taalunie zich al lange tijd in voor de opleiding van literair vertalers en voor de kwaliteit van vertalingen. Er zijn veel goede redenen om hiervoor op Europees niveau samen te werken. Bij een vertaalopleiding gaat het altijd om taalcombinaties in twee richtingen. Samenwerking tussen Europese partners en het delen van expertise kan een oplossing zijn voor de kleinschaligheid van vertaalopleidingen in de veeltaligheid van Europa. Het gaat immers steeds om veel taalcombinaties waarvoor niet veel vertalers tegelijk worden opgeleid, denk aan Nederlands-Romeens en vice-versa, Bulgars-Fins en vice-versa.

Resultaat

- De Taalunie en het ELV namen in 2013 het initiatief tot een Europees samenwerkingsverband voor de literaire vertaalopleiding. Samen bereidden ze een project voor dat ook wordt ingediend bij het Erasmusprogramma. De samenwerking is gedeeltelijk een voortzetting van het in 2012 afgeronde PETRA-project (PETRA is een Europees platform voor literair vertalen). Het project resulteerde in een publicatie met aanbevelingen om de situatie van het literair vertalen in Europa te verbeteren. Het Europese project van de Taalunie en het ELV volgt de aanbevelingen van PETRA op.

3.1.5 BELEIDSAFSTEMMING CULTURELE PRESENTATIES

De Taalunie ondersteunt voor het tweede jaar het programma voor 'buitenlandse culturele presentaties', i.e. presentaties van de Nederlandstalige cultuur in het buitenland (zie ook 2.4.1). De Taalunie voerde gesprekken met de letterenfondsen over een meer beleidsmatige en structurele samenwerking voor deze presentaties, maar dat heeft nog niet tot concrete resultaten geleid. De meeste presentaties worden door de Taalunie en andere fondsen gefinancierd.

3.1.6 STIMULEREN VAN SAMENWERKING EN NETWERKEN LITERATUUR EN LEZEN

De Taalunie wordt regelmatig verzocht om ondersteuning van initiatieven van derden. De Taalunie kan die initiatieven alleen ondersteunen indien ze bijdragen aan haar beleidsdoelen. Er is een bescheiden budget beschikbaar voor het stimuleren van samenwerking en netwerken in het taalgebied. In 2013 zullen aanvragen in lijn met de beschikbare middelen worden gehonoreerd.

Resultaten

- In 2013 kreeg de Taalunie twintig aanvragen voor de regelingen 'samenwerkingsprojecten' en 'professionele ontmoetingen' op het gebied van literatuur en lezen.
- Veertien aanvragen kregen subsidie waaronder de programma's: 'Ken je burens' en 'Vers van het Mes', waarbij Nederlandse en Vlaamse schrijvers en dichters gezamenlijk op diverse podia staan, de Vlaams-Nederlandse Poëzieweek, de uitbreiding van de Boekenweek naar Vlaanderen, een voorleescampagne in Suriname, een multimediaal platform voor de ontsluiting van poëzie-erfgoed en de Denktank Vlaanderen-Nederland voor het boekenvak.

3.2 Infrastructuur

3.2.1 DIGITAAL NEDERLANDS ERFGOED

De Taalunie wil Nederlands-Vlaamse samenwerking op het gebied van digitalisering en ontsluiting van het Nederlandstalig erfgoed stimuleren en faciliteren om de samenhang tussen diverse initiatieven te verbeteren. De Taalunie brengt partijen bij elkaar en vestigt de aandacht op de mogelijkheden van taal- en spraaktechnologie. De activiteiten van de Taalunie op het vlak van digitaal Nederlandstalig erfgoed overstijgen het werkkterrein van de letteren, maar worden hier vermeld omdat ze vanuit dit werkkterrein zijn ontstaan. Samen met een werkgroep met vertegenwoordigers van Nederlandse en Vlaamse beleidsorganisaties heeft de Taalunie in 2012 een visietekst opgesteld met kansen en knelpunten voor Nederlands-Vlaamse samenwerking in het kader van de Digitale Agenda voor Europa. Samen met deze werkgroep heeft de Taalunie een werkbijeenkomst georganiseerd over Nederlands-Vlaamse samenwerking rond drie thema's: 'open data', 'digitalisering, ontsluiting en bewaring van Nederlandstalig erfgoed' en 'de Nederlandstalige bijdrage aan internationale data-infrastructuren'. Mede op basis van de resultaten van de werkbijeenkomst heeft de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren een advies geschreven over de rol die de Taalunie kan vervullen. In 2013 werden de resultaten van de werkbijeenkomst en het advies van de Raad omgezet in een concreet actieplan.

Resultaten

- In opvolging van het Raadsadvies 'Waardeer Samenwerking' besloot het Comité van Ministers op 10 juni 2013 om een Nederlands-Vlaamse Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed in te stellen.
- Samen met de betrokken partijen uit het Nederlandse en Vlaamse beleid werd een instellingsbeschikking voor de Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed opgesteld en werden kandidaten voor de commissie geselecteerd. De commissie wordt naar verwachting in het voorjaar van 2014 officieel ingesteld. De eerste taak van deze commissie is het opstellen van een werkplan voor de komende periode.

- In het kader van de samenwerking rond digitaal erfgoed is het initiatief genomen tot nader overleg tussen de Nederlandse Werkgroep Auteursrecht en Cultureel Erfgoed en het Vlaamse Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving.
- In 2013 vond met diverse partijen overleg plaats over het opzetten van een publieksevenement rond open cultuurdata en taal- en spraaktechnologie in 2014.

3.2.3 BOEKENZOEKER.ORG

Samen met de Stichtingen Lezen biedt de Taalunie aan jonge lezers van 8 tot 18 jaar een online Boekenzoeker aan met leesadvies dat aansluit bij hun interesses. In 2013 wordt de Boekenzoeker aangevuld met nieuwe titels en adviezen en wordt aansluiting gezocht bij specifieke doelgroepen in de grensgebieden (zie 2.4). Daarnaast wordt de Boekenzoeker uitgebreid met een (voorlees)luik voor 0- tot 8-jarigen. In 2012 heeft de Taalunie de positie van de Boekenzoeker geëvalueerd omdat er verwante initiatieven zijn ontstaan. Onderzocht wordt of met die initiatieven kan worden samengewerkt en of het voortbestaan van de Boekenzoeker ook zonder de Taalunie kan worden gegarandeerd.

Resultaten

- In 2013 trok de Boekenzoeker ruim 19.000 bezoekers per maand.
- De bezoekers bleven gemiddeld bijna 6 minuten op de website en bezochten 17 pagina's per bezoek.
- In 2013 werd de Boekenzoeker uitgebreid met een (voorlees)luik voor 0- tot 8-jarigen.
- In 2013 zijn met Nederlandse en Vlaamse bibliotheekorganisaties diverse gesprekken over samenwerking gevoerd.

3.2.4 LITERAIRETIJDSCHRIFTEN.ORG

Samen met de Letterenfondsen onderhoudt de Taalunie de website Literairetijdschriften.org. De website biedt een overzicht van Nederlandse en Vlaamse literaire tijdschriften waardoor geïnteresseerden in het hele taalgebied kunnen kennismaken met de meest recente letteren uit de Lage Landen. In 2013 wordt een stabiel aantal paginaweergaves van 3.500 per maand beoogd. De verdere ontwikkeling van de site hangt af van het Nederlandse en Vlaamse beleid ter ondersteuning van literaire tijdschriften.

Resultaten

- In 2013 werd de website ruim 1.400 keer per maand bezocht; dat leverde 4.415 paginaweergaves op.
- De fondsen en de Taalunie besloten de website voorlopig in de lucht te houden, maar gaan wel bekijken of er in het komende jaar nog behoefte aan is. Mogelijk kan er meer worden samengewerkt met bijvoorbeeld CeLT Vlaanderen.

3.2.5 LITERATUURONDERWIJS.ORG

Samen met KlasCement en de Vakcommunity Nederlands van Kennisnet/Digischool bundelt de Taalunie op de website Literatuuronderwijs.org informatie over en lesmateriaal voor het literatuuronderwijs. Na een evaluatie in 2012 wordt in 2013 bekeken of en hoe de website kan worden voortgezet. Begin 2013 werd besloten de website stop te zetten omdat er te weinig bezoekers waren en de meerwaarde onvoldoende bleek.

3.2.6 LITERATUURGESCHIEDENIS

Twee beleidsperiodes lang is op initiatief van de Taalunie gewerkt aan een nieuwe Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur in zeven delen. In 2012 zijn de laatste twee delen opgeleverd. In 2013 wordt het project afgerond met een overkoepelende verantwoording van de hoofdredactie. Aan het einde van deze meerjarenbeleidsperiode wordt bekeken of er vanaf 2018 opnieuw aandacht moet worden besteed aan dit essentiële onderdeel van onze taalinfrastructuur. Indien er zich in de tussentijd mogelijkheden tot vernieuwing of verspreiding voordoen door initiatieven van andere partijen, dan kan de Taalunie overwegen deze initiatieven te ondersteunen.

Resultaten

- In maart 2013 verscheen ‘Wereld in woorden. 1300-1400’ van Frits van Oostrom, dat lovende kritieken kreeg.
- In december 2013 verscheen ‘Worm en Donder. 1700-1800, De Republiek’ van Inger Leemans en Gert Jan Johannes, dat positieve kritieken kreeg.
- De laatste twee delen zullen in 2014 verschijnen. Het gaat om het deel over de eerste helft van de twintigste eeuw van Jacqueline Bel en het Vlaamse deel over de achttiende eeuw van Tom Verschaffel.

3.3 Positie van het Nederlands binnen het taalgebied

3.3.1 PRIJS DER NEDERLANDSE LETTEREN

Elke drie jaar kent de Taalunie de Prijs der Nederlandse Letteren (PNL) toe aan de auteur van een belangrijk, oorspronkelijk in het Nederlands geschreven literair werk of oeuvre. Bij de evaluatie van ‘prijzenbeleid’ van de Taalunie in 2012 is de PNL aangemerkt als een vaste waarde. Omdat de volgende uitreiking pas in 2015 plaatsvindt, zijn er in 2013 geen concrete acties geweest.

3.3.2 TAALUNIE TONEELSCHRIJFPRIJS

Tot nu toe reikt de Taalunie jaarlijks haar Toneelschrijfprijs uit aan de auteur van de beste Nederlandstalige toneeltekst van het jaar. Bij de evaluatie van het prijzenbeleid in 2012 is voorgesteld dat de uitvoering van de prijs wordt uitbesteed aan partijen in het veld.

Resultaten

- Op 25 november 2013 kreeg Bernard Dewulf in HETPALEIS in Antwerpen de Taalunie Toneelschrijfprijs 2013 voor zijn theatertekst ‘Een lolita’. De prijs van de studentenjury ging naar ‘BOG.’ van het collectief BOG. (Judith de Joode, Benjamin Moen, Sanne Vanderbruggen en Lisa Verbelen).
- Met de literaire fondsen van Nederland en Vlaanderen, het Fonds Podiumkunsten, het Vlaams Theaterinstituut, het Prins Bernard Cultuurfonds, het Lira-fonds, Sabam, de Auteurs en het Theaterfestival Amsterdam en Brussel zijn constructieve gesprekken gevoerd over toneelschrijfbeleid en samenwerking.
- Sabam, het Lira-fonds en De Auteurs hebben de intentie uitgesproken financieel aan de Toneelschrijfprijs 2014 te willen bijdragen.

3.3.3 DE INKTAAP

Elk jaar kiezen scholieren uit het Nederlandse taalgebied hun eigen winnaar uit de laureaten van drie grote literaire prijzen: de Nederlandse AKO Literatuurprijs en Libris Literatuur Prijs en de Vlaamse Gouden Boekenuil. De Inktaap is een initiatief van de Taalunie, de Vlaamse CANON Cultuurcel en de Nederlandse Stichting Lezen en wordt op dit moment uitgevoerd door Passionate Bulkboek (Nederland), Villanella (Vlaanderen) en de Taalunie (Suriname en Curaçao). Bij de evaluatie van het prijzenbeleid van de Taalunie in 2012 is de Inktaap aangemerkt als een vaste waarde, zij het dan in aanbestede vorm. In 2013 wordt naar de deelname van minstens 175 scholen gestreefd, wordt Facebook als forum voor uitwisseling ingezet en wordt onderzocht hoe een Nederlandstalig boek uit Suriname of het Caribisch gebied aan de leeslijst kan worden toegevoegd.

Resultaten

- De Inktaap 2013 werd gewonnen door David Pefko met zijn roman ‘Het voorseizoen’ (Prometheus).
- In april 2013 werd een nieuwe overeenkomst getekend met als uitvoerders het consortium Passionate Bulkboek/Villanella.
- Een van de vernieuwingen is een Caribische nominatie, zodat er vanaf het nieuwe schooljaar vier boeken worden gelezen.
- De nominaties voor De Inktaap 2014 zijn: ‘Pier en oceaan’ van Oek de Jong, ‘De laatste parade’ van Ruth San A Jong, ‘Post Mortem’ van Peter Terrin en ‘Dit zijn de namen’ van Tommy Wieringa.

3.3.4 GEDICHTENDAG EN POËZIEWEEK

Elk jaar leggen Poetry International en de Stichting Lezen Vlaanderen de basis voor Gedichtendag in Nederland en Vlaanderen. Nu het grensoverschrijdende karakter van het evenement een feit is, is de financiële steun van de Taalunie stopgezet.

Resultaat

- Een gevolg van de Vlaams-Nederlandse Gedichtendag is de nieuwe Vlaams-Nederlandse Poëzieweek, die in 2013 plaatsvond van 30 januari tot 6 februari. De Poëzieweek wil het bereik van poëzie vergroten. Verschillende Vlaamse en Nederlandse organisaties werken hierin samen: de CPNB, Boek.be, Poetry International, Poëzieclub, VSB Poëzieprijs, Stichting Lezen Vlaanderen, Stichting Lezen Nederland, Wintertuin en het Poëziecentrum. De Taalunie ondersteunt de Poëzieweek in financiële zin.

3.3.5 WRITE NOW!

De Taalunie heeft van de schrijftalentenwedstrijd Write Now!, een initiatief van het Nederlandse Passionate Bulkboek, een taalgebiedbreed initiatief gemaakt. Na Vlaanderen participeert sinds het schooljaar 2011-2012 ook Suriname aan de wedstrijd. Zodra de uitbreiding naar Suriname vaste grond onder de voeten heeft gekregen, zal de Taalunie zich uit dit project terugtrekken.

Resultaten

- De Vlaamse Lize Spit uit Brussel werd in juni 2013 uitgeroepen tot winnaar van Write Now! 2013 met haar verhaal ‘Ordehandhaver’. Zij won ook de publieksprijs.
- Voor de tweede keer was er een succesvolle voorronde in Suriname, georganiseerd door de Schrijversgroep ’77.

3.4 Positie van het Nederlands buiten het taalgebied

3.4.1 CULTURELE PRESENTATIES VIA HET ONDERWIJS NEDERLANDS BUITEN HET TAALGEBIED

De gezamenlijke presentatie van de Nederlandse taal en letteren in het buitenland is een expliciete doelstelling in het Taalunieverdrag. De Taalunie stelt afdelingen Nederlands in het buitenland in de gelegenheid om samen met lokale partners en partners binnen het taalgebied een plan op te stellen voor een manifestatie waarin de Nederlandstalige cultuur centraal staat. In 2012 vond een eerste culturele presentatie plaats in Duitsland. Begin 2013 vindt een tweede culturele presentatie plaats in Polen. De afdeling Nederlands van de Adam Mickiewicz Universiteit in Poznan organiseert dan een maand van de Nederlandstalige cultuur. In 2013 kunnen door afdelingen Nederlands buiten het taalgebied nieuwe projecten worden ingediend.

In 2013 zijn vijf presentaties met succes uitgevoerd:

- Auteursprogramma met schrijvers uit Nederland, Vlaanderen en Spanje, Barcelona (maart 2013).
- Festival van Cultuur uit de Lage Landen, Wrocław (april 2013).
- 'Below': maand van het Nederlands, Poznan (mei 2013).
- Theatervoorstelling 'De bruiloft der zeven zigeuners' van A. Den Doolaard met aansluitend een debat over beeldvorming van de Balkan in Nederland en Vlaanderen, Belgrado (oktober 2013).
- Kunstenaar en theaterregisseur Jan Fabre bezoekt Napels (oktober 2013).

In het najaar werden vier nieuwe presentaties toegekend:

- De veertiendaagse van het Nederlands getiteld 'Néerlandophonie(s). Arts, langue et culture de Flandres et des Pays-Bas' in Lille (Rijsel) met een gevarieerd Nederlandstalig cultureel programma met o.m. film, literatuur en muziek (3-15 februari 2014).
- Een programma over de verbeelding van de eerste wereldoorlog in Frankfurt (voorjaar en zomer 2014).
- Een Nederlandstalig Filmfestival 'Cinema Bioscoop' in Lissabon (september 2013 en september 2014).

- Een drietal tentoonstellingen in Tsjechië met verschillende thema's: onderscheidingen, oude drukken en handschriften en de receptie van de Nederlandstalige literatuur in Tsjechië.

3.4.2 GASTSCHRIJVERPROGRAMMA (NIEUW)

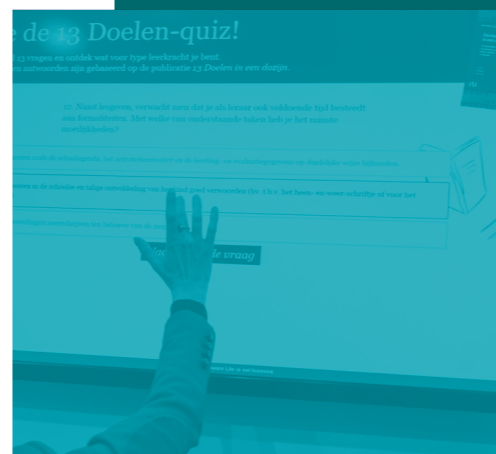
In samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren heeft de Taalunie een nieuw gastschrijverprogramma opgezet voor Nederlandstalige auteurs die als gastschrijver aan een buitenlandse universiteit willen verblijven. Tot nu toe was die regeling louter Nederlands. Door de betrokkenheid van de Taalunie is de regeling Nederlands-Vlaams gemaakt en komen nu ook Vlaamse auteurs in aanmerking.

Resultaten

- In 2013 werd de regeling bekendgemaakt en voor het eerst uitgevoerd. De volgende programma's werden toegekend en uitgevoerd: Margriet de Moor in Parijs en Wim Brands in Sheffield en Londen.
- Daarnaast werden programma's toegekend voor: Rachida Lamrabet in Wenen, Stefan Hertmans in Cordoba (Argentinië) en voor Oldenburg (auteur nog in te vullen).

3.4.3 EXPERTISECENTRUM LITERAIR VERTALEN EN MASTER LITERAIR VERTALEN

In opvolging van het Vertaalpleidooi uit 2008 en in opdracht van het Comité van Ministers zet de Taalunie sterk in op een doorgaande leerlijn voor literaire vertalers van en naar het Nederlands, binnen en buiten het taalgebied. Met de steun van de Taalunie ging in september 2012 de nieuwe masteropleiding Literair Vertalen van start. De taakstelling van het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) zal op de werking van die nieuwe masteropleiding worden afgestemd. Vanaf 2013 zal het ELV zich meer gaan richten op niches in de opleiding van literaire vertalers, op expertiseverspreiding en op internationalisering, met name in Europees verband.

“ De Taalunie verandert en ik verander mee. Met de wind in de rug actief alle doelgroepen benaderen met een mooi, aanstekelijk en enthousiast verhaal. Met waardevolle producten die dit verhaal ondersteunen. Met behulp van deze producten laten zien en laten ervaren wat je met taal kunt. ”

Miebeth de Horn
Overheidscommunicatie

4 Onderwijs Nederlands buiten het taalgebied

Resultaten Expertisecentrum Literair Vertalen

- In februari organiseerde het ELV in Antwerpen een studiemiddag voor Vlaamse vertalers. Deze studiedag maakte deel uit van een reeks activiteiten speciaal voor die groep, omdat de eisen van meestal Nederlandse uitgevers ervoor zorgen dat het voor hen moeilijker is om aan opdrachten te komen.
- Op verzoek van de Taalunie bood het ELV in mei in Pretoria een serie workshops aan in samenwerking met het Department of Arts and Culture van Zuid-Afrika. Een Nederlands boek, 'Toen kwam Sam' van Edward van de Vendel, wordt in de elf talen van Zuid-Afrika vertaald, via een vertaling in het Engels door David Colmer, die als moderator optrad.
- Tijdens de Zomercursus in augustus in Utrecht stond het vertalen in het (Latijns-Amerikaans) Spaans en Portugees op het programma. In september startten twee digitale vervolgcursussen voor vertalers in het Hebreeuws en in het Turks die al eerder een ELV-cursus volgden. De Intensieve Cursus in november was bestemd voor vertalers uit het Deens, Fins en Zweeds. In die week stond ook een Scandinavische avond op het programma van de Boekenbeurs in Antwerpen, een samenwerking van de Taalunie en het ELV. Vier vertalers (Edith Koenders, Annemarie Raas, Paula Stevens en Janny Middelbeek) vertelden over de literatuur uit hun land en werden geïnterviewd door Ton Naaijken.
- Eind november probeerden het ELV en het Nederlands Letterenfonds iets nieuws uit: een tweedaagse cursus voor zowel beginnende als zeer gevorderde vertalers uit het Russisch. Moderatoren en deelnemers vonden dat een zeer geslaagde werkvorm.
- Met steun van het ELV werden vier Vertaalateliers op Locatie georganiseerd, bedoeld om studenten en recent afgestudeerden neerlandistiek overal ter wereld nader kennis te laten maken met het literair vertalen uit het Nederlands. De locaties waren Córdoba (Argentinië), Debrecen (Hongarije), Parijs en Stellenbosch.
- In samenwerking met het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Nederlands Letterenfonds werden dertien mentoraten en drie ontwikkelingsbeurzen toegekend.
- Er zijn in 2013 vijf videolezingen van 30 à 45 minuten opgenomen van sleutelfiguren in de wereld van het literair vertalen. Deze lezingen worden na montage online via een wachtwoord beschikbaar gesteld aan deelnemers aan een Digitale Cursus en cursisten die zich voorbereiden op een fysieke ELV-cursus in Utrecht of Antwerpen.

- Tijdens een expertmeeting in december in Hotel New York in Rotterdam is met een groep van ruim twintig deskundigen (vertalers, opleiders, uitgevers, vertegenwoordigers verwante instellingen) gesproken over de Leerlijn Literair Vertalen die het ELV ontwikkelt.
- Het ELV was actief op diverse sociale media: LinkedIn, Twitter en Facebook. Op alle kanalen en op de eigen website www.literairvertalen.org werden met grote regelmaat nieuwsberichten geplaatst, zowel over activiteiten van het ELV als van andere partijen.

Resultaten Master Literair Vertalen

- De Master Literair Vertalen ging in september 2013 officieel van start tijdens een feestelijke bijeenkomst in Antwerpen.
- De Master Literair Vertalen kwam tot stand met een startsubsidie van de Taalunie. Het is het eerste tweejarige programma op masterniveau in Europa waarin het literair vertalen op academisch niveau wordt aangeleerd, gecombineerd met onderzoek ernaar. De belangstelling van studenten is groot: zo'n 25 studenten nemen deel in het eerste jaar.
- De Master is een internationaal joint program van de Universiteit Utrecht en de KU Leuven. De nadruk ligt op het vertalen in en uit het Nederlands, vandaar dat twee universiteiten binnen het taalgebied hun krachten bundelen. In Utrecht heeft de opleiding de vorm van een tweejarige onderzoeksmaster. In Vlaanderen is het programma opgebouwd uit een eenjarige master Vertalen met daarop aansluitend een postgraduaat Literair Vertalen. Omdat de belangstelling voor de opleiding groot was, zijn in voorgaande jaren al studenten aan de studie begonnen.
- Er is gestart met de uitbreiding van de samenwerking met meer Europese partners.
- In het transnationale programma kunnen studenten en docenten aan een uitwisselingsprogramma deelnemen. De beroepsgroep, bestaande uit een Translator in Residence en andere vooraanstaande professionele literair vertalers, participeert in de opleiding.

4.1 Positie van het Nederlands wereldwijd

Aan ongeveer 175 instellingen in bijna 38 landen (buiten Nederland en Vlaanderen) wordt Nederlands op universitair niveau aangeboden. De Taalunie stimuleert en ondersteunt afdelingen Nederlands aan universiteiten in het buitenland met subsidies. Daarnaast realiseert de Taalunie verschillende activiteiten voor de buitenlandse neerlandistiek voor studenten en docenten.

In het buitenlandbeleid nemen de landen waarmee het Nederlandse taalgebied historische banden heeft, een specifieke positie in. In Indonesië heeft het Nederlands als bronnentaal in het academische onderwijs nog steeds een bijzondere rol. De Taalunie beschikt in Jakarta over een dependance in de vorm van het Erasmus Taalcentrum (ETC). Daarnaast is er speciale aandacht voor Zuid-Afrika, waar het Afrikaans nauw verwant is aan het Nederlands.

De Taalunie ondersteunt tevens het niet-universitair onderwijs Nederlands in het buitenland: Nederlands als vreemde taal (NVT) in het primair, secundair en volwassenenonderwijs. De gebieden die grenzen aan het Nederlandse taalgebied hebben hierbij prioriteit. Kennis van het Nederlands als buurtaal opdoen, ligt daar immers voor de hand. De ondersteuning krijgt vorm in na- en bijscholing van leerkrachten en in het voorzien in geschikt en aantrekkelijk leermateriaal voor een aantal specifieke doelgroepen. In totaal gaat het in het niet-universitair onderwijs Nederlands in het buitenland om meer dan 400.000 leerders en ruim 6.000 docenten, verspreid over alle schoolvormen.

De Taalunie bereidt het beleid voor de bevordering van het onderwijs Nederlands in het buitenland voor en voert het uit. De uitvoerende taken op inhoudelijk vlak zijn sinds eind 2008 in handen van het Taaluniecentrum NVT in Brussel.

4.2 Infrastructuur

4.2.1 CERTIFICAAT NEDERLANDS ALS VREEMDE TAAL

De Taalunie laat examens Nederlands als vreemde taal (NVT) ontwikkelen en afnemen om de taalvaardigheid van anderstaligen te toetsen. Deelnemers die slagen, ontvangen het Certificaat Nederlands als Vreemde Taal (CNaVT). In 2013 werden de profielexamens weer afgenomen en worden op basis van de profielexamens meer algemene domeinexamens ontwikkeld. Toetsing en certificering zijn onontbeerlijke elementen bij taalverwervingsprocessen. Het CNaVT voldoet aan de eisen die gesteld worden in het kader van het Europese raamwerk voor vreemdetaaltoetsing en het stelt de gebruiker in staat om met het oog op beroep of (vervolg)studie examens af te leggen en certificaten te behalen.

Resultaten

- In totaal schreven in 2013 ruim 2.400 kandidaten uit 47 landen zich in voor de examens van het CNaVT. 206 instellingen namen deel.
- Het aantal kandidaten en het percentage geslaagden per profiel:

	kandidaten	geslaagd
Profiel Toeristische en Informele Taalvaardigheid (PTIT)	412	68%
Profiel Maatschappelijke Taalvaardigheid (PMT)	736	72%
Profiel Professionele Taalvaardigheid (PPT)	219	93%
Profiel Taalvaardigheid Hoger Onderwijs (PTHO)	721	85%
Profiel Academische Taalvaardigheid (PAT)	114	80%

4.2.2 TOETSING VOOR DE AANGRENZENDE TAALGEBIEDEN

Het onderwijs Nederlands als vreemde taal in Franstalig België en de grensgebieden met Frankrijk en Duitsland stelt specifieke eisen aan het beoordelen en toetsen van taalvaardigheid. Dit geldt zowel voor onderwijs Nederlands in het reguliere onderwijs als voor onderwijs Nederlands voor volwassenen gericht op doorstroming naar werk. Vanaf 2013 worden specifieke technieken en toetsen ontwikkeld die in de betreffende onderwijsvormen kunnen worden ingezet. In 2013 zullen de toetsingen voor A2 en B1 gereed zijn en worden geïntroduceerd.

Resultaten

- Het CNaVT maakte zijn expertise op het vlak van didactiek en het toetsen van taalvaardigheid verder toegankelijk voor docenten Nederlands als vreemde taal in Suriname, de Caribische eilanden en elders buiten het taalgebied door middel van publicaties en presentaties op conferenties en nascholingen.
- In 2013 is in samenwerking met het CNaVT (Centrum voor Taal en Onderwijs) gericht ingezet op de ontwikkeling van een toets Nederlands voor jongeren op A2 en B1 niveau voor Noord-Frankrijk en Franstalig België.
- In totaal namen 208 jongeren in Noord-Frankrijk en Franstalig België deel aan de CNaVT-toetsing voor jongeren.
- In samenwerking met het CNaVT (Centrum voor Taal en Onderwijs) volgden in totaal 18 docenten de examinatorentrainingen voor de CNaVT-toetsing voor jongeren.

4.2.3 SUBSIDIESYSTEMATIEK ONDERWIJS NEDERLANDS BUITEN HET TAALGEBIED

De Taalunie ondersteunt de neerlandistiek buiten het taalgebied met een uitgekende subsidie-systeem. Afdelingen Nederlands in de buurlanden en Europa en in landen waarmee een bijzondere band bestaat of wordt nagestreefd, krijgen hierin prioriteit. Daarnaast ondersteunt de Taalunie fondsenwervingsacties van afdelingen Nederlands in de Verenigde Staten en worden mogelijkheden onderzocht om in andere landen hetzelfde te doen.

Resultaten

- De Taalunie verstrekte subsidies aan praktisch alle afdelingen Nederlands in de wereld, te weten basissubsidies, projectsubsidies, subsidies voor studentassistenten en suppleties op lokale salarissen.
- Met de Universiteit van Stockholm is een overeenkomst gesloten voor een periode van 3 jaar om de afdeling Nederlands een permanente en structurele basis te geven en verder uit te bouwen tot een MA-opleiding.
- In december 2012 is een overeenkomst getekend met Jawaharlal Nerhu Universiteit in New Delhi voor het opzetten van een afdeling Nederlands binnen het Centre of German Studies. In juli 2013 ging de afdeling daadwerkelijk van start.
- De wisselwerking tussen de binnen- en buitenlandse neerlandistiek werd o.m. versterkt via de databank 'Neerlandistiek Wereldwijd' op Taalunieversum.org en via congressen en colloquia waar neerlandici uit een bepaalde regio en vakgenoten uit Nederland en Vlaanderen hun onderzoeksresultaten hebben uitgewisseld. Dat gebeurde o.m. in Poznan voor neerlandici uit alle landen in Centraal-Europa en in Stockholm voor de neerlandici uit regio Scandinavië.
- De ontwikkeling en uitvoering van het beleid voor afdelingen Nederlands buiten het taalgebied vinden plaats in samenspraak met verschillende platforms waarin docenten neerlandistiek extra muros verenigd zijn. De Taalunie faciliteert deze platforms. In 2013 ondersteunde de Taalunie de platforms van neerlandici in Centraal-Europa, Oost-Europa, het Franse taalgebied, het Verenigd Koninkrijk, Scandinavië, Zuid-Europa en Zuid-Afrika.

4.3 Draagkracht versterken

4.3.1 CURSUSSEN VOOR UNIVERSITAIRE DOCENTEN

De Taalunie investeert in de professionalisering van universitaire docenten Nederlands als vreemde taal (NVT). Binnen het taalgebied worden daartoe cursussen aangeboden rond NVT-didactiek, NVT-toetsing en Nederlandstalige literatuur en cultuur.

Het gaat om het Seminarium Nederlands als Vreemde Taal (duur: twee weken) en twee wisselende thematische cursussen (duur: één week). De coördinatie en begeleiding van deze cursussen ligt in handen van het Taaluniecentrum NVT.

Resultaten

Het Taaluniecentrum NVT organiseerde in 2013 de volgende cursussen:

- het Seminarium Nederlands als Vreemde Taal voor 20 deelnemers uit 11 landen;
- de cursus ‘Over het vak Nederlands: van didactiek tot toetsing’ voor 23 deelnemers uit 11 landen;
- de cursus ‘Allemaal taal! Didactische aspecten van geïntegreerd taalonderwijs’ voor 23 deelnemers uit 12 landen;
- een tweedaagse bijeenkomst voor de docenten die in Zeist de zomercursus verzorgen. Het doel was om de samenwerking en afstemming tussen de docenten te bevorderen en de diverse cursusonderdelen beter op elkaar te afstemmen. Er werd ook besproken hoe de vorderingen die de studenten in drie weken zomercursus maken zichtbaar te maken zijn (portfolio, presentatie).

4.3.2 NA- EN BIJSCHOLINGEN EN WERKCONFERENTIES VOOR NIET-UNIVERSITAIRE GRENSDOCENTEN

De Taalunie bevordert de deskundigheid van niet-universitaire docenten Nederlands als vreemde taal (NVT) in de aangrenzende taalgebieden (Duitsland, Frankrijk en Franstalig België) en draagt bij aan de implementatie van nieuwe didactische inzichten en methoden in het niet-universitaire NVT-onderwijs.

Hiermee organiseert het Taaluniecentrum NVT vraaggestuurde na- en bijscholingen en werkconferenties. In 2013 zullen naar verwachting zo'n 350 NVT-docenten uit de grensgebieden worden bereikt.

Resultaten

- Voor meer dan 400 niet-universitaire docenten NVT zijn na- en bijscholingen verzorgd in Franstalig België, Duitsland en Noord-Frankrijk over uiteenlopende onderwerpen: het gebruik van authentiek materiaal, dramatische werkvormen, boeken in de klas, ERK Nederlands, woordenschat, verschillen tussen NT1, NT2 en NVT, et cetera.
- In 2013 werkte het Taaluniecentrum verder aan de ontwikkeling, verfijning en toepassing van leerlijnen NVT en een profielbeschrijving van docenten NVT in alle schoolvormen. Deze beschrijving biedt een kader om de gewenste ondersteuning (kennis, didactiek, materiaal enzovoort) vast te stellen en de prestaties te evalueren.
- Het Taaluniecentrum nam in 2013 het initiatief om een nascholing van een week voor niet-universitaire docenten te organiseren. De voorbereidingen zijn gestart en de eerste proefweek zal in augustus 2014 worden georganiseerd voor docenten uit Franstalig België. Op termijn is het de bedoeling dat alle docenten die werkzaam zijn in de grensstreken aan de nascholing kunnen deelnemen. Op deze wijze wordt de samenwerking tussen de docenten uit de verschillende landen versterkt en wordt het onderwijs NVT verder ontwikkeld.

4.3.3 ZOMERCURSUSSEN VOOR UNIVERSITAIRE STUDENTEN IN NEDERLAND EN VLAANDEREN

Universitaire studenten Nederlands als vreemde taal die buiten het taalgebied al een behoorlijk niveau van taalvaardigheid hebben opgebouwd (ERK B1) en hebben aangetoond bijzonder gemotiveerd te zijn voor hun studie, krijgen de kans om in Zeist of Gent deel te nemen aan een drieweekse zomercursus over de taal en cultuur van de Lage Landen.

Resultaten

- Aan de jaarlijkse zomercursus in Zeist namen deel 130 studenten deel uit ruim 30 landen.
- Aan de jaarlijkse zomercursus in Gent namen deel 120 studenten uit ruim 30 landen.

4.3.4 ZOMERCURSUSSEN VOOR UNIVERSITAIRE STUDENTEN OP LOCATIE

Voor beginnende universiteitsstudenten Nederlands als vreemde taal (niveau ERK A1, A2) worden buiten het taalgebied zomercursussen op locatie georganiseerd. Deze cursussen van één week vormen een aanvulling op het reguliere curriculum van de studenten en focussen op taalverwerving en de cultuur van de Lage Landen. De organisatie ervan gebeurt in samenspraak met de diverse docentenplatforms.

Resultaten

In 2013 werden zomercursussen op locatie georganiseerd in:

- Coïmbra (Portugal) voor studenten uit de regio Middellandse Zee;
- Nottingham (Verenigd Koninkrijk) voor studenten uit het Verenigd Koninkrijk en Ierland;
- Sint-Petersburg (Rusland) voor studenten uit Rusland, Wit-Rusland, Oekraïne en Georgië;
- Budapest (Hongarije) voor studenten uit Centraal-Europa.

4.3.5 GASTDOCENTENREGELINGEN

Voor afdelingen Nederlands buiten het taalgebied kan het bezoek van een moedertaalsprekende gastdocent meerwaarde bieden voor het taalvaardigheidsonderwijs en kan het nieuwe kennis en inzichten brengen. De Taalunie verstrekt subsidies aan regionale docentenplatforms buiten het taalgebied om gastdocenten uit te nodigen in de aangesloten universiteiten.

Resultaat

- Gastdocenten werden ingezet in Canada, het Duitse taalgebied, Noord-Europa, Tsjechië en Hongarije.

4.3.6 STUDENTASSISTENTEN

Nederlandstalige studenten die hun studie een bepaalde tijd voortzetten in het buitenland, kunnen ter plaatse een sterke bijdrage leveren aan het taalvaardigheidsonderwijs van studenten Nederlands als vreemde taal (NVT). De Taalunie vergoedt de studentenassistenten voor hun inspanningen.

Resultaat

- In 2013 zijn er in totaal 34 studentassistenten ingezet in Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Ierland, Italië, Oostenrijk, Polen, Slowakije, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

4.3.7 PROJECTSUBSIDIES ONDERWIJS BUITEN HET TAALGEBIED

De Taalunie ondersteunt projecten die een impuls geven aan de kwalitatieve verdieping van de buitenlandse neerlandistiek. Het gaat bijvoorbeeld om de ontwikkeling van comparatieve studieboeken met andere talen en literaturen. Een belangrijk aspect in de toekenning van de projectsubsidies is de interuniversitaire en interdisciplinaire samenwerking. Een beoordelingscommissie geeft advies over de aanvragen, waarna de algemeen secretaris bepaalt welke projecten met welke bedragen worden ondersteund.

Resultaten

In 2013 werden projectsubsidies verleend voor:

- de ontwikkeling van een receptiegeschiedenis voor Tsjechië over de periode 1848-1948;
- de ontwikkeling van een online leesmodule Nederlands voor Engelstaligen;
- de ontwikkeling van een comparatieve literatuurgeschiedenis Nederlands-Afrikaans.

4.3.8 INTERNATIONALE VERENIGING VOOR NEERLANDISTIEK EN DOCENTENPLATFORMS

De ontwikkeling en uitvoering van het beleid voor afdelingen Nederlands buiten het taalgebied vinden plaats in samenspraak met verschillende platforms waarin docenten neerlandistiek extra muros verenigd zijn. De Taalunie faciliteert deze platforms.

Resultaten

In 2013 ondersteunde de Taalunie de werking van de volgende platforms:

- de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN);
- het platform van neerlandici in Centraal-Europa (Comenius);
- het platform van neerlandici in Oost-Europa (DOEN);
- het platform van neerlandici in het Franse taalgebied (ANBF);
- het platform van neerlandici in het Verenigd Koninkrijk en Ierland;
- het platform voor neerlandici in Noord-Europa;
- het platform voor neerlandici in Zuid-Europa (Mediterranean);
- het platform voor neerlandici in Zuid-Afrika en Namibië (SAVN).

4.3.9 COLLOQUIUM NEERLANDICUM

Met royale steun van de Taalunie organiseert de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN) driejaarlijks het Colloquium Neerlandicum, afwisselend in Nederland en Vlaanderen. Voor neerlandici van binnen en buiten het taalgebied is het colloquium een geschikte gelegenheid om resultaten, ideeën en ervaringen uit te wisselen. Omdat het volgende colloquium plaatsvindt in 2015, waren er in 2013 geen concrete acties.

4.3.10 TAALUNIE BEURZENFONDS (NIEUW)

Met het Beurzenfonds voor het onderwijs Nederlands buiten het taalgebied voorziet de Taalunie in cruciale schakels in het doorlopende leertraject voor hooggekwalificeerde neerlandici in het buitenland. Vanaf 2013 worden niet alleen beurzen verstrekt aan veelbelovende buitenlandse neerlandici die in de Lage Landen onderzoek willen doen in het kader van hun dissertatie of habilitatie, maar ook aan excellente buitenlandse studenten die het onderzoek in het kader van hun masteropleiding binnen het taalgebied willen afronden. Een beoordelingscommissie geeft advies over de ingediende aanvragen, waarna de algemeen secretaris bepaalt welke aanvragen worden gehonoreerd.

Resultaten

- In 2013 verstrekte de Taalunie 15 beurzen op MA-niveau aan kandidaten uit Italië, Kroatië, Hongarije, Polen, Rusland, Servië, Tsjechië en de Verenigde Staten.
- De Taalunie verstrekte in 2013 4 beurzen op PhD-niveau aan kandidaten uit België, Duitsland, Polen en Tsjechië.

4.3.11 COLLOQUIA VOOR PROMOVEDI EN HABILITANDI

Met het oog op de opleiding van hooggekwalificeerde neerlandici in het buitenland ondersteunt de Taalunie colloquia waar jonge onderzoekers buiten het taalgebied de mogelijkheid krijgen om ervaringen en resultaten uit te wisselen onder begeleiding van gerenommeerde deskundigen.

Resultaat

- In 2013 vond in de Duitse stad Münster een colloquium plaats voor onderzoekers uit het Duitse taalgebied.

4.4 Aanspreekpunt

4.4.1 TAALUNIECENTRUM NEDERLANDS ALS VREEMDE TAAL

Het Taaluniecentrum Nederlands als Vreemde Taal (Taaluniecentrum NVT) in Brussel geeft uitvoering aan het Taaluniebeleid ter ondersteuning van het onderwijs Nederlands buiten het taalgebied. Het Taaluniecentrum NVT bundelt en ontsluit kennis en expertise en implementeert nieuwe inzichten in didactische ondersteuning en in cursussen, bij- en nascholingen en werkconferenties. In 2013 ligt de focus op de onderwijspraktijk, didactiek en toetsing. Hiertoe zullen resultaten en uitkomsten van cursussen, bij- en nascholingen en werkconferenties zo toegankelijk mogelijk worden aangeboden in de vorm van handzame publicaties.

Resultaten

- In samenwerking met het CNaVT is een aanzet gemaakt voor onderzoek dat wil nagaan hoe leerlingen met immersie- dan wel NVT-achtergrond presteren op de taaltoets.
- Op 16 en 17 oktober 2013 vond in Lille een tweedaagse uitwisseling plaats van stagebegeleiders van taalassistenten uit Nederland en Vlaanderen. Voor deze uitwisseling is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen het Taaluniecentrum NVT en Réseau Franco-Néerlandais (université Sciences Humaines et Social, Lille 3).
- In samenspraak met de Taalunie is een ‘Memorandum of Understanding’ overeengekomen tussen het Taaluniecentrum NVT en de Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) om samen te werken aan de ondersteuning en verbetering van het onderwijs Nederlands in Suriname.
- Om de procedure voor het aanvragen van projecten beter te kaderen, is een aanvraagformulier ontwikkeld dat in eerste instantie wordt uitgetoetst in Noord-Frankrijk en Franstalig België. Het formulier staan de criteria om projecten te kunnen beoordelen en evalueren na afloop.
- Met de Franse departementen Nord en Pas-de-Calais wordt samengewerkt in een Comité Directeur. In dat Comité, dat al enkele jaren bestaat, zetelen de Recteur d’Académie de Lille, de Inspecteur Académique du Nord en de algemeen secretaris van de Taalunie.

- Voor Franstalig België is in 2013 een stuurgroep opgericht. In deze stuurgroep zitten vertegenwoordigers van de verschillende schoolnetten, Le Forem, de openbare dienst voor werkgelegenheid en beroepsopleiding van het Waals Gewest en de Franstalige Gemeenschap.
- Met de Duitse deelstaten Noord-Rijnland-Westfalen en Nedersaksen wordt samengewerkt in stuurgroepen die onder het voorzitterschap staan van de ministeries die bevoegd zijn voor het onderwijs in de betreffende deelstaat. De directeur van het Taaluniecentrum NVT zetelt in beide stuurgroepen.
- In de ondersteuning van het niet-universitair onderwijs Nederlands ligt het accent op bevordering van de kwaliteit en kwantiteit van het aanbod onderwijs Nederlands in de aangrenzende taalgebieden. Het zwaartepunt ligt bij het professionaliseren en faciliteren van lesgevers NVT en opleiders.
- Het Taaluniecentrum NVT heeft zich in 2013 steeds meer geprofileerd als (deels digitaal) informatie- en expertisecentrum waar men terecht kan voor een materialenbank (inclusief bibliografie), bibliotheek, didactische oefenruimte en adviezen op maat. In de bibliotheek staat een actuele selectie van de meest gangbare leergangen NT2 en NVT ter inzage. Het Taaluniecentrum NVT heeft tevens een bijdrage geleverd aan het onderdeel voor de buitenlandse neerlandistiek van de databank Neerlandistiek Wereldwijd.
- In 2013 bestond het Taaluniecentrum NVT vijf jaar. Om dit te vieren werd een driedaagse georganiseerd met een feestelijke culturele avond (170 bezoekers), een conferentie (150 bezoekers) en een rondwandeling in Brussel (40 bezoekers). De culturele avond en de workshops op de conferentie werden verzorgd door de medewerkers van het Taaluniecentrum NVT en de partners met wie het Taaluniecentrum NVT in de afgelopen 5 jaar heeft samengewerkt. De deelnemers - docenten, beleidsmakers, uitgeverij - kwamen uit 10 verschillende landen. Elke deelnemer ontving een conferentiebundel met daarin een overzicht van de werkzaamheden van het Taaluniecentrum NVT, didactische tips en theoretische achtergronden.

4.4.2 EU-PROJECTEN

Het Taaluniecentrum NVT fungeert als aanspreekpunt voor Europese projecten die relevant zijn voor het onderwijs Nederlands als vreemde taal. Het centrum neemt onder meer deel aan de INTERREG-programma's van de Europese Unie voor grensoverschrijdende samenwerking. In 2013 zal het centrum weer in minstens twee Europese projecten participeren: lingu@net (www.linguanet-worldwide.org) en [INTERcCom](http://www.interccom.eu) (www.interccom.eu).

Resultaten

- Het Taaluniecentrum NVT participeerde in 2013 zowel inhoudelijk als financieel in twee INTERREG-projecten: INTERcCOM (leren van elkaars buurtalen en culturen) en [Lingu@cluster](http://www.lingu@net) (clustering van bestaande projecten in de Euregio Maas-Rijn).
- Het Taaluniecentrum NVT werkte mee aan de verdere uitbouw en uitbreiding van het Europees project [Lingu@net](http://www.lingu@net) WordWide, een website met hulpbronnen voor het leren en onderwijzen van (vreemde) talen.
- In het kader van het Europees integratiefonds en de Vlaamse Regering heeft het Taaluniecentrum NVT een partnerovereenkomst afgesloten met de KU Leuven om samen een ‘Digitaal platform Nederlands leren’ te ontwikkelen, en dat voor de periode van 1 november 2013 tot en met 30 juni 2015.

4.4.3 ERASMUS TAALCENTRUM

Het Erasmus Taalcentrum (ETC) in Jakarta geeft uitvoering aan het Taaluniebeleid ter ondersteuning van het onderwijs Nederlands als vreemde taal (NVT) in Indonesië. Het biedt cursussen aan op verschillende niveaus en het verzorgt bij- en nascholingen voor docenten. Vanuit het ETC wordt ook het onderwijs NVT elders in Indonesië ondersteund. Scholing van lokale neerlandici staat bij alle activiteiten centraal. Daarnaast wil het centrum belangstelling wekken voor het Nederlandstalige cultuurgoed. Om deze doelstellingen ook op lange termijn te realiseren, gaat er veel tijd en aandacht naar de opleiding van Indonesische neerlandici en het aanmaken van lesmaterialen. Daarnaast tracht het ETC een bescheiden geografische spreiding van neerlandistiekinitiatieven buiten Jakarta te realiseren. Het gaat dan vooral om het bevorderen van het aanbod Nederlands in zelfstandige cursuscentra.

Resultaten

- Het ETC voerde in 2013 zijn taken uit zoals het organiseren van cursussen, het aanbieden van nascholingsprogramma's voor docenten en het uitvoeren van het Taaluniebeleid in Indonesië. Het aantal cursisten van het ETC, dat in 2012 licht toenam met 2%, is in 2013 verder toegenomen met 5,5% tot 1.658 cursisten. De inzet van nieuwe vormen van adverteren, ook via sociale media, lijkt de toestroom positief te beïnvloeden.
- De Taalunie verstrekke steun aan neerlandistiekbibliotheken van universiteiten waar Nederlands als hoofdvak of als beroepsopleiding wordt aangeboden. Het gaat om de universiteiten in Jakarta/Depok (met ruim 300 hoofdvakstudenten en 90 bijvakstudenten) en Semarang-Jepara (met 25 hoofdvakstudenten).
- Indonesische studenten kunnen studeren in Nederland en Vlaanderen dankzij specifieke cursussen en studiebeurzen. Negen Indonesische studenten namen deel aan de zomercursussen in Zeist en Gent.
- Voor Indonesische docenten is een nascholingsprogramma uitgewerkt met activiteiten in Indonesië en in Nederland en Vlaanderen. Acht Indonesische docenten namen deel aan de nascholingscursussen in Nederland en Vlaanderen. In Indonesië werden cursussen georganiseerd voor Indonesische docenten rond specifieke thema's.
- Voor Nederlandse en Vlaamse gastdocenten is een regeling uitgewerkt zodat ze college kunnen geven en onderzoek kunnen begeleiden in Indonesië. Gastdocenten uit Nederland (vijf) en uit Vlaanderen (zes) doceerden enkele weken tot enkele maanden aan de Universitas Indonesia in Jakarta/Depok en aan het Erasmus Taalcentrum. Daarnaast verzorgden ze gastcolleges in Semarang, Jepara en Surabaya.
- Het ETC organiseerde een intensieve taalverwervingscursus voor 130 studenten uit Jakarta en uit Java.
- Het ETC ontwikkelde specifieke lesmaterialen voor de aangeboden cursussen.
- De Taalunie verleende steun aan niet-universitaire cursussen Nederlands buiten Jakarta van culturele centra of andere lokale organisaties. Het ging om cursuscentra in Surabaya (325 cursisten), Bandung (96 cursisten), Yogyakarta (207 cursisten) en Semarang/Jepara (in totaal 65 cursisten en ruim 150 scholieren die via dit cursuscentrum Nederlands als verplicht vak volgen).

Daarnaast hebben de Taaluniemedewerkers in Jakarta intensieve begeleiding geboden bij het opzetten van cursusinhoud, gebruik van lesmaterialen en multimediale lesvoorzieningen en nascholing van de docenten.

4.4.4 ZUID-AFRIKA

De Taalunie ondersteunt de neerlandistiek in Zuid-Afrika, verstrekt subsidies aan afdelingen Nederlands-Afrikaans en biedt inhoudelijke ondersteuning zoals die aan de hele internationale neerlandistiek wordt aangeboden (bv. beurzen, nascholing docenten, zomercursussen studenten, toetsing, certificering en ontwikkeling lesmaterialen). Tevens stimuleert de Taalunie de samenwerking tussen de universiteiten waar Nederlands wordt aangeboden door de subsidiëring van één landelijk docentenplatform en twee regionale platforms.

Resultaten

- De Taalunie ondersteunde de Universiteit van Pretoria; de University of South Africa (Pretoria); de Noord Wes Universiteit (campus Potchefstroom); de Universiteit Stellenbosch; de Universiteit van die Vrystaat (Bloemfontein) en de Universiteit van Wes Kaap (Bellville).
- De Taalunie ondersteunde de vertaling van een Nederlandstalig prentenboek naar de 11 officiële talen van Zuid-Afrika. Het gekozen boek is Toen kwam Sam van Edward van de Vendel. Dit project is nog lopende.
- De Taalunie stimuleerde de samenwerking in het kader van de Declaration between the Departement of Arts and Culture of the Government of the Republic of South Africa and the Nederlandse Taalunie on collaboration in the field of Human Language Technologies die in 2012 werd ondertekend.

“ In onze missietekst zeggen we dat we van het Nederlands een aantrekkelijke en levendige taal willen maken. Goed idee. Laten we zelf ook aantrekkelijke en levendige teksten schrijven. ”

Ludo Permentier
Communicatie

5 Communicatie

5.1 Inleiding

De Nederlandse Taalunie verdient een betere bekendheid. Het is nog niet voor iedereen duidelijk waarom de Taalunie bestaat en wat ze doet. Daarom heeft het communicatieteam zich in het afgelopen jaar geconcentreerd op een duidelijkere communicatie over de Taalunie om haar reputatie te versterken. Deze aanpak ligt in lijn met de wens van de visitatiecommissie: “De Taalunie is erin geslaagd om producten en diensten meer bij de gebruiker te brengen. Het is nu tijd om de stap te zetten naar communicatie op organisatieniveau”.

Van alles naar focus en van fragmentatie naar herkenning

De Taalunie werkt er hard aan om van losse legoblokjes een mooi bouwwerk te maken. Dit mooie bouwwerk moet erkend en herkend worden. De maatschappelijke relevantie van de Taalunie verdient zichtbaarheid zodat belanghebbenden zien en erkennen dat de gezamenlijke aanpak en activiteiten in het taalgebied bijdragen aan het versterken van de positie van de Nederlandse taal. De Taalunie heeft als doel deze belanghebbenden een duidelijk, positief en samenhangend beeld van de werkzaamheden van de Taalunie te bieden.

Visie ‘Taal schept kansen’ uitdragen

De onderliggende visie van het werk van de Taalunie is ‘Taal schept kansen’. Dit komt terug in alle communicatie-uitingen: van het programma van de Taal dag tot onze aanwezigheid in de sociale media. Het merk Taalunie wordt versterkt door communicatie-activiteiten voor specifieke doelgroepen. Daarnaast hebben medewerkers een persoonlijke verantwoordelijkheid. Een herkenbare Taalunie ontwikkelen, lukt alleen als alle medewerkers de Taalunie op dezelfde wijze uitdragen. Hiervoor is intern een strategisch traject uitgezet waarin de missie, visie en kernwaarden leidend zijn. De boodschap ‘Taal schept kansen’ is hierin ondersteunend. De afdeling communicatie bewaakt en faciliteert het uitdragen van deze boodschap.

5.2 Taalunie als aanspreekpunt

Vanaf 2013 zal de Taalunie zich sterker presenteren als aanspreekpunt voor een breed, in taal geïnteresseerd publiek en zich meer mengen in het debat over actuele maatschappelijke taalvraagstukken. Daartoe zullen nog meer relevante contacten worden opgebouwd en onderhouden in de pers en media, zal Taalunieversum.org worden aangevuld met een aantal specifieke pagina's voor een in taal geïnteresseerd publiek en zal binnen het Algemeen Secretariaat werk worden gemaakt van goede doorverwijsfuncties naar Taaluniediensten en diensten van derden.

5.2.1 EEN HERKENBAAR MERK IN EEN NIEUWE HUISSTIJL

De naam Nederlandse Taalunie wekt verwarring op. De Taalunie wordt vaak gezien als louter Nederlandse organisatie. De cursivering in het officiële beeldmerk ‘Nederlandse Taalunie’ kan dat niet verhelpen. De externe visitatiecommissie gaf als suggestie mee om de naam van de organisatie te heroverwegen. De Taalunie heeft daarom een nieuwe huisstijl laten ontwikkelen waarin het woord ‘Nederlands’ in de naamgeving wordt weggelaten. Het was een uitdaging om de complexiteit en het brede werkveld te vatten in een eenduidige identiteit. Het concept voor de huisstijl is dat alle gebruikers van de Nederlandse taal onze ambassadeurs zijn. In 2014 introduceert de Taalunie een nieuwe huisstijl en nieuw logo dat recht doet aan een vernieuwde organisatie.

5.2.2 TAALDAG

Op 5 november 2013 organiseerden de VRT en de Nederlandse Taalunie samen de Taal dag met als thema ‘Taal schept kansen’. Het was een gevarieerde en interactieve dag met 20 workshops en lezingen over o.m. taal op de arbeidsmarkt, taalbeheersing van studenten, het wegwerken van taalachterstanden en de mogelijkheden tot innovatie met behulp van taal- en spraaktechnologie. De openingslezing werd gegeven door de Iraaks-Nederlandse schrijver en dichter Rodaan Al Galidi. De Taal dag vond plaats in deSingel in Antwerpen. Er waren ongeveer 400 aanwezigen.

5.2.3 STAND OP DE BOEKENBEURS

Op de Boekenbeurs in Antwerp Expo, die door meer dan 150.000 mensen werd bezocht, was de Taalunie voor het eerst aanwezig met een grote stand waar zij op digitale en interactieve wijze haar werkzaamheden aan het grote publiek toonde. De bezoekers kregen de gelegenheid om de Nederlandse taal te ervaren door filmpjes te bekijken of door aan een (taal)quiz mee te doen. Ook konden ze taaladvies vragen; hiervoor werd samengewerkt met de taaladviseurs van de Taaltelefoon en Onze Taal. De Boekenbeurs vond plaats van 31 oktober tot 11 november in Antwerpen.

5.3 Websites van de Taalunie

5.3.1 ANALYSE WEBSITES

De Taalunie beschikt over verschillende websites om een veelheid aan informatie bij de juiste doelgroepen onder de aandacht te brengen. Een overzicht van de belangrijkste websites, inclusief bezoekcijfers van 2012 en 2013, vindt u hieronder. Samen trokken deze zes websites maar liefst 7.818.775 unieke bezoekers die in totaal 27.670.000 pagina's bekeken.

Taalunie.org, de corporate website van de Taalunie, kende in 2012 een enorme groei aan bezoekers. Ook Taaladvies.net, met uitgebreid taaladvies over het Nederlands, en woordenlijst.org, de online Woordenlijst Nederlandse Taal, worden voortdurend druk bezocht. Daarentegen kenden Taalunieversum.org en DWVDNT.org een flinke terugval in bezoekers. Taalunieversum.org moet een nieuw elan krijgen (zie volgende alinea). Daarnaast werd besloten om DWVDNT.org te vervangen door een nieuwe jongerensite (zie verder). Tot slot wordt ook Taalschrift.org vervangen door een nieuw digitaal tijdschrift.

Overzicht analyse websites			
Taalunie.org	2012	2013	
unieke bezoekers	14.563	76.732	+ 426%
paginaweergaves	46.481	237.468	+ 410%
pagina's/bezoek	2,64	2,50	-5%
Taalunieversum.org	2012	2013	
unieke bezoekers	734.463	491.938	-33%
paginaweergaves	2.466.331	1.456.990	-41%
pagina's/bezoek	2,41	2,26	-7%
Taaladvies.net	2012	2013	
unieke bezoekers	4.129.987	5.329.987	+29%
paginaweergaves	9.427.108	11.764.700	+ 25%
pagina's/bezoek	1,57	1,47	-7%
Woordenlijst.org	2012	2013	
unieke bezoekers	1.771.059	1.783.008	+ 0,6%
paginaweergaves	13.738.263	13.903.955	+ 1,2%
pagina's/bezoek	2,67	2,71	-2%
DWVDNT.org	2012	2013	
unieke bezoekers	116.491	48.141	-58%
paginaweergaves	509.814	150.157	-70%
pagina's/bezoek	1,98	2,11	+ 6,41%
Taalschrift.org	2012	2013	
unieke bezoekers	108.652	88.969	-18%
paginaweergaves	210.170	156.912	-25%
pagina's/bezoek	1,6	1,45	-9%

5.3.2 VERNIEUWING TAALUNIEVERSUM.ORG

De website Taalnieversum.org is al jarenlang dé plaats waar alles over het Nederlands kan worden teruggevonden. In 2011 en 2012 is de website gebruiksvriendelijker ingericht voor de doelgroepen van de Taalunie. In 2013 wordt een aantal specifieke pagina's toegevoegd om een breed, in taal geïnteresseerd publiek te bedienen. Door de grondige en hoognodige reorganisatie van de website is de site weliswaar weer actueel en technisch klaar voor de toekomst, maar kende het totaal aantal paginaweergaves in de afgelopen jaren een terugval.

5.3.3 DWVDNT.ORG WORDT TAALHELDEN.ORG

De website De Wereld Van De Nederlandse Taal (DWVDNT) is online sinds de bijeenkomst 'Nederlands, wereldtaal' in 2012 en heeft als doel om jongeren vanaf 15 jaar enthousiast te maken voor het Nederlands. Omdat jongeren graag hun eigen content maken en delen, is er een redactie van 22 jongeren uit Vlaanderen en Nederland. De website kan helpen om jongeren te betrekken bij en te interesseren voor het beleid van de Taalunie. In 2013 werd de website aangevuld met nieuwe inhoud en werden minstens vijf potentiële sponsors benaderd.

Er was heel wat kritiek op de website. De navigatie verliep niet vlot, de vormgeving was niet goed afgestemd op de doelgroep en de mogelijkheden om teksten toe te voegen en interactie aan te gaan met de doelgroep waren te beperkt. De bezoekersaantallen liepen terug.

De Taalunie heeft dan ook besloten om een nieuwe jongerensite te ontwikkelen die www.taalhelden.org zal heten en die beter aansluit op de behoeftes van jongeren en waarop een onderverdeling komt in de diverse interesses op het gebied van taal. De jongerenredactie zal een rol blijven spelen op de nieuwe website en zal feedback geven op inhoud en vormgeving. De nieuwe website moet uitnodigen tot grasduinen door een afwisseling van video, interactie, actualiteit, humor en door in te spelen op nieuwsgierigheid en creativiteit.

5.3.4 JONGEREN EN TAAL

Jongeren zijn de taalgebruikers van de toekomst en vormen de 'erfgenamen' van de Nederlandse taal. De Taalunie streeft ernaar dat alle taalgebruikers de Nederlandse taal op een doeltreffende manier kunnen gebruiken. Om ook de doelgroep jongeren te includeren, ontwikkelt de Taalunie een geïntegreerd jongerenbeleid. Een van de activiteiten hierin is de nieuwe website voor jongeren. Via de website wil de Taalunie jongeren laten kennismaken van het belang, de mogelijkheden, kansen en de rijkdom van de Nederlandse taal. Een taal overleeft alleen als ze dynamisch is en in beweging. Dat wil de Taalunie dan ook laten zien en stimuleren door:

- jongeren te faciliteren in hun gebruik van de Nederlandse taal;
- jongeren te enthousiasmeren voor de Nederlandse taal;
- gebruik te maken van de creativiteit van jongeren door de jongeren uit te dagen (straattaal, sms-taal, nieuwe, eigen woorden/uitdrukkingen);
- in te haken op de punten waar jongeren enthousiast van worden (interactie, humor, what's in it for me, beeld);
- verschillende contexten van taal te laten zien.

5.4 Naar een nieuw digitaal tijdschrift

Taalpeil en Taalschrift

In 2013 werd besloten om de jaarlijkse krant Taalpeil niet meer uit te brengen. De kosten waren hoog, het effect te laag. Ondanks dat Taalpeil een geliefd middel was, bleef het teveel een speldenprik. Met Taalschrift bood de Taalunie haar doelgroepen een opiniërend digitaal tijdschrift. In 2013 is onderzocht hoe Taalschrift kan aansluiten op het nieuwe beleid van de Taalunie op het vlak van taalvraagstukken in het maatschappelijk debat.

Naar een nieuw digitaal tijdschrift

Om meer focus aan te brengen in de activiteiten en een samenhangend beeld uit te dragen, heeft de Taalunie in 2013 besloten om Taalpeil en Taalschrift in 2014 te vervangen door een nieuw digitaal tijdschrift, Taalunie:Bericht. Ook de huidige Taalunie Nieuwsbrief zal opgaan in het Magazine. Taalunie:Bericht wil laten zien dat de Nederlandse taal kansen schept en dat de Taalunie er is om die kansen voor de gebruikers van de Nederlandse taal toegankelijk te maken. Taalunie:Bericht zal meer de samenhang laten zien van de activiteiten van de Taalunie. Het online magazine is ook de plek waar de Taalunie een rol kan spelen in debat. Taalunie:Bericht wordt een informatief, opiniërend, plezierig, prikkelend en fris communicatiemiddel over taal; nieuwsvolgend, nieuwsmakend en opinievormend.

Doelgroepen van Taalunie:Bericht zijn het in taal geïnteresseerde publiek, opiniemakers op taalgebied, kijkers van kwaliteitsprogramma's en kijkers van journalistieke programma's uit Vlaanderen, Nederland (inclusief het Caribisch gebied) en Suriname. Daarnaast kan het Magazine Nederlandstalige mensen in andere landen ter wereld bereiken, inclusief mensen die buiten de Lage Landen en Suriname Nederlands studeren. De Taalunie versterkt met de publicatie de relatie met bestaande taalpublicaties door ook hun publiek te vergroten.

Blijvende aandacht voor specialistische doelgroepen. De Taalunie kent veel specialistische doelgroepen, bijvoorbeeld NT2-docenten of TST-geïnteresseerden. Deze doelgroepen worden nu apart geïnformeerd over hun interessegebieden, bijvoorbeeld door projectwebsites of specifieke, doelgroepgerichte nieuwsbrieven. De nieuwsbrieven zullen op uniforme en eenduidige wijze worden opgemaakt in de nieuwe huisstijl van de Taalunie. De grote, algemene doelgroep voor Taalunie:Bericht wordt vanaf 2014 ook in algemene zin geïnformeerd over specialistische onderwerpen.

5.5 Taalunie in gesprek en debat

De Taalunie wil in de komende jaren meer contact zoeken met het veld, taalgebruikers en stakeholders. Hiervoor zijn in 2013 al diverse acties ondernomen.

- Een-op-een gesprekken met stakeholders
De algemeen secretaris ondernam een ‘roadshow’ langs alle partners die relevant zijn voor de positie van het Nederlands. Deze (kennismakings) gesprekken zorgden voor een goed beeld over wat er speelt en leeft in het veld.
- Toespraken
De algemeen secretaris maakte gebruik van zo veel mogelijk gelegenheden waar hij gevraagd werd als spreker om de nieuwe visie van de Nederlandse Taalunie toe te lichten. De reacties hierop zijn altijd erg positief.
- Ondersteuning van projecten en diensten
De afdeling communicatie heeft afgelopen jaar verschillende projecten en diensten onder de aandacht gebracht van diverse doelgroepen zodat deze optimaal door het veld kunnen worden gebruikt. De Taalunie houdt zo aansluiting met het veld. De communicatie rondom ERK-Nederlands is hier een voorbeeld van. Daarnaast heeft de communicatie ten dienste van fondsenwervingsactiviteiten in de Verenigde Staten de Nederlandse taal onder de aandacht gebracht buiten de grenzen van het taalgebied. Het was tevens een gelegenheid om contacten te leggen met donoren die een bijdrage kunnen leveren om het Nederlands in het buitenland te versterken.

5.6 Taalunie in pers en media

De Taalunie communiceert veelvuldig over haar beleid en activiteiten. In het kader van een sterke profilering als kwaliteitsinstituut, gaat de Taalunie investeren in het opbouwen van meer relevante contacten in de pers en media om de berichtgeving over de Taalunie en de Nederlandse taal kwantitatief en kwalitatief te beïnvloeden. Op dit moment wordt jaarlijks in zo'n 400 krantenartikelen aan (activiteiten van) de Taalunie gerefereerd.

Meltwater

De Taalunie gaat minder sturen op het aantal meldingen in de media, maar meer op de wijze waarop de Taalunie vermeld worden. Met de aanschaf van een abonnement op mediatool Meltwater heeft de Taalunie de inventarisering van mediameldingen gedigitaliseerd en geoptimaliseerd. Het is nu mogelijk om dagelijks een update te sturen van online persartikelen aan iedereen die met het werk van de Taalunie te maken heeft. De toon van de artikelen waarin de Taalunie in 2013 is genoemd is overwegend neutraal tot positief.

Sentiment	Aantal artikelen
Neutraal	115
Positief	3
Negatief	1

Met de perstool Smart.PR kan de Taalunie gericht persberichten sturen zodat de media effectiever worden bereikt.

Sociale media

De Taalunie heeft ervoor gekozen om extra in te zetten op communicatie via sociale media en met name Twitter. Nieuws wordt steeds meer via sociale media verspreid en reacties op activiteiten van de Taalunie vinden steeds meer plaats in het publieke domein. Sociale media zijn voor iedereen laagdrempelig in gebruik en toegankelijk. De Taalunie sluit hierop aan door vragen te beantwoorden en de dialoog aan te gaan en door sentimenten over taal en de Taalunie te monitoren.

De Taalunie mengt zich ook via de sociale media in het publieke debat. Het aantal volgers op Twitter stijgt dagelijks en de tweets over en naar de Taalunie krijgen een steeds positievere lading. Er zijn steeds meer fans, die de Taalunie vervolgens weer wil betrekken bij het ontwikkelen van communicatie-uitingen.

5.7 Communicatie over de Taalunie

Beleids- en actieplannen en jaarverslagen

De Taalunie bepaalt haar beleid in vijfjarige beleidsplannen en jaarlijkse actieplannen met bijbehorende begrotingen. Aan het eind van elk jaar wordt gerapporteerd over het voorbije jaar in een jaarverslag en een jaarrekening. De organen en relaties van de Taalunie worden via tweemaandelijks nieuwsbrieven en wekelijkse knipselkranten op de hoogte gehouden van het beleid, de activiteiten en de actualiteit.

In 2013 werden het Jaarverslag 2012 en de Jaarrekening 2012 gepresenteerd, werden het Actieplan 2014 en de bijbehorende begroting vastgesteld en werden wekelijkse knipselkranten en tweemaandelijks nieuwsbrieven verzonden.

Taalunie Nieuwsbrief

De Taalunie Nieuwsbrief heeft een metamorfose ondergaan, zowel qua vormgeving als qua inhoud. De Taalunie kan zo beter aansluiten bij de informatiebehoefte van diverse doelgroepen. De focus ligt nu meer bij de ontvanger van de informatie dan bij de Taalunie die haar boodschap kwijt wil. In 2013 werden er 11 nieuwsbrieven verstuurd naar 7.172 abonnees.

Knipselkrant

De Taalunie verstuurt de Knipselkrant naar een kleine 2.000 geïnteresseerden, met daarin een overzicht van maatschappelijk relevante onderwerpen op het gebied van de Nederlandse taal in de media. In 2013 werden er 42 Knipselkranten verstuurd naar 1.955 abonnees.

Taalunie:Bericht (zie 5.4)

In 2014 gaan de Taalunie Nieuwsbrief en de Knipselkrant op in het nieuwe online tijdschrift Taalunie:Bericht.

“ Met taal,
en dus ook het
Nederlands,
kun je alle
kanten op. ”

Hellmuth Van Berlo
Nederlands in het buitenland

COLOFON

Tekst Nederlandse Taalunie
Vormgeving Room for ID'S

Den Haag, februari 2014

Nederlandse Taalunie

Jaarverslag ²⁰¹³

ru

NEDERLANDSE TAALUNIE
Lange Voorhout 19
2514 EB Den Haag
Nederland

www.taalunie.org